Ўзбекистон овози

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РЎЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 173 (21. 040) 1991 йил 5 сентябрь, пайшанба • Рўзнома йилига 256 марта чиқади. • Баҳоси 8 тийин.

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИ АСОСЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССРнинг Мустақиллик декларацияси ва Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги тўғрисидаги Баёнотига асосланиб, Ўзбекистон Республикасининг Олий Кенгаши ушбу Қонунни қабул қилади.

1-модда. Ўзбекистон Республикаси, ўз таркибидаги Қорақалпоғистон Республикаси билан бирга мустақил, демократик давлатдир.

2-модда. Ўзбекистон Республикасининг халқи суверендир ва у республикада давлат ҳокимиятининг бирдан-бир соҳибидир. У ўз ҳокимиятини ҳам бевосита, ҳам вакиллик идоралари тизими орқали амалга оширади.

3-модда. Ўзбекистон Республикаси тўла давлат ҳокимиятига эга, ўзининг миллий-давлат ва маъмурий-ҳудудий тузилишини, ҳокимият ва бошқарув идоралари тизимини мустақил белгилайди.

4-модда. Ўзбекистон Республикасининг давлат чегараси ва ҳудуди дахлсиз ва бўлинмас бўлиб, унинг халқи ўз хоҳиш-иродасини эркин билдирмасдан туриб ўзгартирилиши мумкин эмас.

5-модда. Ўзбекистон Республикасида Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва унинг қонунлари устундир. Ўзбекистон Республикаси давлат идораларининг тизими ҳокимиятни қонун чиқарувчи, ижроия ва суд ҳокимиятига ажратиш тартиби асосида қурилади.

6-модда. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа ишлари вазирлигини тузиш, миллий гвардия ва ноҳарбий (муқобил) хизмат ташкил этиш ҳуқуқига эга.

Суверен Ўзбекистон Республикаси ҳудудида СССР Қуролли Кучларини шакллантириш ва уларга раҳбарлик қилиш масалаларида ҳарбий сиёсатни амалга ошириш ҳуқуқини ўзида сақлаб қолади.

7-модда. Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг моддий асоси унинг мулкидир.

Республика ҳудудидаги ер, ер ости бойликлари, сув ва ўрмонлар, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси, табиий ва бошқа ресурслар, республиканинг маънавий бойликлари Ўзбекистон Республикасининг миллий бойлиги, мулки ҳисобланади.

8-модда. Давлат мулки объектлари, шунингдек давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг, шу жумладан Иттифоқ қарамоғида бўлиб келган корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг мол-мулки, уларнинг асосий ишлаб чиқариш, ноишлаб чиқариш ва оборот ёки бошқа фондлари ҳамда ўзга мол-мулки, ички коммуникация, транспорт, алоқа ва энергетика тизимлари, республика картографияси ва геодезияси Ўзбекистон Республикаси мулкидир.

9-модда. Ўзбекистон Республикасининг мулкини давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш республика қонунларига мувофиқ амалга оширилади. Республика ҳудудида жойлашган, Иттифоқ қарамоғида бўлиб келган давлат корхоналарини акциялаш жамиятларга айлантириш, уларни мулкнинг бошқа шаклларига ўтказиш фақат Ўзбекистон Республикаси қонунларида кўзда тутилган шартлар асосида ва тартибда амалга оширилади.

10-модда. Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудида олтин, бошқа қимматбаҳо металлар ва тошларни қазиб чиқариш, қайта ишлаш ва сақлашни мустақил амалга оширади ҳамда назорат қилади, ўз олтин захирасини яратади.

Ўзбекистон Республикаси СССРнинг олтин захирасида, олмос ва валюта жамғармаларида ўз улушига эга.

11-модда. Ўзбекистон Республикаси ўз пул бирлиги — миллий валютасини жорий этишга, жами пул обороти, пул ва бошқа давлат қимматли қоғозлари эмиссиясини ҳамда уларни мустақил белгилашга ҳақли.

12-модда. Ўзбекистон Республикаси мустақил молия ва кредит сиёсатини амалга оширади. Республика ҳудудида олинадиган солиқлар ва йиғимлар Ўзбекистон Республикасининг давлат бюджетига ва маҳаллий бюджетларга тушади.

13-модда. Ўзбекистон Республикаси чет давлатлар билан дипломатик, консуллик, савдо алоқалари ва бошқа алоқалар ўрнатади, улар билан мухтор вакиллар айирбошлайди, халқаро шартномалар тузади, халқаро ташкилотларнинг аъзоси бўлиши мумкин.

14-модда. Ўзбекистон Республикаси халқаро иқтисодий муносабатларнинг мустақил субъекти бўлиб, чет эл инвестицияларини амалга ошириш шартларини, инвесторларнинг ҳуқуқларини белгилайди, ўзининг конверсия қилинадиган валюта жамғармасини яратади, олтин ва бошқа захираларни, айирбошланадиган валютани сотади ва сотиб олади.

15-модда. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида инсон ҳуқуқлари умумий Декларациясига мувофиқ ҳолда Ўзбекистон Республикаси фуқаролиги жорий этилади.

Ўзбекистон Республикасининг барча фуқаролари миллатидан, элатидан, ижтимоий чиқишидан, қайси динга мансублигидан ва эътиқодидан қатъи назар бир хил фуқаролик ҳуқуқларига эгадирлар, республика Конституцияси ҳамда унинг қонунлари ҳимоясида бўладилар.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари республикадан ташқарида ҳам Ўзбекистон Республикасининг ҳимоясида бўладилар.

16-модда. Ўзбекистон Республикаси ўз тараққиёт йўлини, ўз номини аниқлайди, ўз давлат рамзларини: Герби, Байроғи, Мадҳиясини таъсис этади, ўз Давлат тилини белгилайди.

Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг рамзлари муқаддасдир ва уларни ҳар қандай таҳқирлаш қонун билан жазоланади.

17-модда. Ўзбекистон Республикаси ўз таркибидаги Қорақалпоғистон Республикасининг ҳудудий бутунлигини ва мустақиллигини эътироф этади. Ўзбекистон Республикаси билан Қорақалпоғистон Республикаси ўртасидаги ўзаро муносабатлар тенг ҳуқуқлилик асосида, улар ўртасидаги икки томонлама шартномалар ва битимлар воситасида қурилади.

Қорақалпоғистон Республикаси Ўзбекистон Республикаси таркибидан тегишли қонунлар асосида эркин чиқиш ҳуқуқини сақлаб қолади.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1991 йил 31 август.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИ ТЎҒРИСИДА ОЛИЙ КЕНГАШ БАЁНОТИ

Ўтмишдан сабоқ чиқариб ва ССР Иттифоқининг сиёсий ҳамда ижтимоий ҳаётидаги ўзгаришларни эътиборга олиб,

— халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларда қайд этилган ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқига асосланиб,

— Ўзбекистон халқларининг тақдири учун бутун масъулиятни англаб,

— шахснинг ҳуқуқ ва эркинликлари, мустақил давлатлар ўртасидаги чегараларнинг бузилмаслиги тўғрисидаги Хельсинки Шартномаларига қатъий садоқатини баён этиб,

— миллати, диний эътиқоди ва ижтимоий мансублигидан қатъи назар, республика ҳудудида яшовчи ҳар бир кишининг муносиб ҳаёт кечиришини, шани ва қадр-қимматини таъминлайдиган инсонпарвар демократик ҳуқуқий давлат барпо этишга интилиб,

— Мустақиллик декларациясини амалга ошира бориб, Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши Ўзбекистоннинг давлат мустақиллигини ва озод суверен давлат — Ўзбекистон Республикаси ташкил этилганлигини тантанали равишда эълон қилади.

Ўзбекистон Республикасининг, ўз таркибидаги Қорақалпоғистон Республикаси билан бирга ҳудуди бўлинмас ва дахлсиздир. Ўзбекистон Республикасининг бошқа давлатларга ҳудудий даъволари бўлмай, у ўз ҳудуди ва унинг табиий бойликларига нисбатан олий ҳуқуққа эгадир.

Давлат ҳокимиятининг бирдан-бир соҳиби Ўзбекистон Республикасининг озод мустақил халқидир.

Ўзбекистон Республикаси тўла давлат ҳокимиятига эга, ўзининг миллий-давлат ва маъмурий-ҳудудий тузилишини, ҳокимият ва бошқарув идораларининг тизимини мустақил белгилайди.

Ўзбекистон Иттифоқда ягона иқтисодий майдон вужудга келтирилиши, суверен ва мустақил давлатлар ўртасида мутлақо тенг ҳуқуқли, ўзаро манфаатли шартларда сиёсий ва иқтисодий шартномалар тузилиши тарафдоридир.

Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллигини, фуқароларининг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини ҳамда ҳудудий бутунлигини ҳимоя қилиш мақсадларида Мудофаа ишлари вазирлиги ва Миллий гвардия тузилади. Республика ҳудудида жойлаштирилган СССР Ички ишлар вазирлигининг, СССР Давлат хавфсизлиги қўмитасининг идоралари, шунингдек ички қўшинлар Ўзбекистон Республикасининг ҳуқуқий тобеълигига олинди.

Ўзбекистон Республикаси СССР Мудофаа вазирлигининг республика ҳудудида жойлаштирилган ҳарбий қисмлари ва қўшилмаларини шакллантириш ҳамда уларга раҳбарлик қилишга ҳақли эканлигини маълум қилади, жамоа хавфсизлигини вужудга келтиришда ва ССР Иттифоқининг стратегик қўшинларини сақлашда қатнашади.

Халқаро ҳамжамиятнинг тўла ҳуқуқли аъзоси бўлган Ўзбекистон Республикаси халқаро муносабатларда мустақил давлат, халқаро ҳуқуқ субъекти сифатида қатнашади, унинг асосий мақсадлари мустаҳкам тинчлик, қуролсизланиш, ўз ҳудудини қурол-яроғлардан холи қилиш, ядровий қуролни ва бошқа оммавий қирғин қуролларини йўқотиш, суверен давлатлар ўртасидаги низо ва зиддиятларни ҳал этишда куч ишлатиш ва тазйиқ ўтказишга, энг аввало ҳарбий куч қўллашга йўл қўймаслик, инсониятнинг жаҳоншумул муаммоларини ҳал этишда давлатлар ҳамкорлиги ва халқлар бирдамлигидан иборатдир.

Бундан буён Ўзбекистон Республикаси ҳудудида республика Конституцияси ва Қонунлари шак-шубҳасиз устун деб эътироф этилади.

Ўзбекистон Республикаси олдиндан ҳеч қандай шарт қўймаган ҳолда барча шериклар билан бевосита тенг ҳуқуқли, ўзаро манфаатли битимлар ҳамда шартномалар тузиш учун ўзини очиқ деб эълон қилади.

Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудида яшовчи барча халқларга тенг сиёсий ҳуқуқларни ва ижтимоий-иқтисодий ҳамда маданий ривожланишда тенг имкониятларни кафолатлайди.

Ўзбекистон Республикаси ирқчиликка, шовинизмга, миллатчиликка, халқларнинг ҳуқуқларини чеклаш йўлидаги ҳар қандай уринишларга қатъиян қарши чиқади.

Ўзбекистон Республикаси халқаро ҳуқуқ доирасида ҳамма эътироф этган қонун-қоидалар устунлигини тан олади.

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг навбатдан ташқари олтинчи сессиясида 1991 йил 31 августда қабул қилинган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг қарори

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИНИ ЭЪЛОН ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Олий Кенгаш **қарор қилади:**

1. Республиканинг давлат Мустақиллиги тўғрисидаги Олий Кенгаш Баёноти тасдиқлансин ва республика бундан буён Ўзбекистон Республикаси деб аталсин.

2. 1 сентябрь Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллиги куни деб белгилансин ва 1991 йилдан бошлаб бу кун байрам ва дам олиш куни деб эълон қилинсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раёсати республика Конституциясига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги таклифларни тайёрласин ҳамда уларни Олий Кенгашнинг муҳокамасига киритсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Республиканинг мустақиллигини ҳуқуқий жиҳатдан таъминлашга қаратилган қонунлар лойиҳалари устидаги ишларни тезлаштирсин.

5. Ўзбекистон Республикасининг Олий Кенгаши Иттифоқнинг ва унинг таркибига кирадиган барча мустақил давлатларнинг олий қонун чиқарувчи идораларига, барча хорижий давлатларга ва жаҳон ҳамжамиятига мурожаат қилиб, уларни республиканинг давлат мустақиллиги эълон қилинган ҳужжатини тан олишга даъват этади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси **Ш. ЙЎЛДОШЕВ.**

Тошкент шаҳри,
1991 йил 31 август.

«Ўзбекистон овози»нинг мустақиллик дорилфунуни

Халқимиз, она юртимиз энг муқаддас орзуси — мустақилликка эришди. Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Олий Кенгашининг навбатдан ташқари олтинчи сессияси Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллигини эълон қилди, мустақил диёр сиёсати — инсонийлик ва эзгулик қонунларига асосланади ҳамда фуқаролар осойишталиги ва миллий муроса сиёсати бўлиб қолади, деб таъкидлади.

Мустақилликка эришганимиз — катта йўл бошига чиқиб олганимиз. Эндиги вазифа халқимизни мана шу йўлдан адаштирмай, тўғри бошлаб бора билишда. Бу йўлнинг ўз мақсад ва муаммолари, ҳал қилиниши лозим бўлган вазифалари кўп. Бизнинг мақсадимиз мана шу ҳурлик, озодлик, мустақилликнинг асл моҳиятини кенг меҳнаткашлар оммасига тушунтиришдан, олдимизда турган ва бажарилиши лозим бўлган вазифалар нималардан иборат эканлигини таҳлил этиб боришдан иборат. Мана шу мақсадда рўзномамизнинг бугунги сонидан эътиборан «ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»НИНГ МУСТАҚИЛЛИК ДОРИЛФУНУНИ» деган янги рукунини очяпмиз. Таниқли олимлар ва сиёсатшунослар, халқ хўжалиги тармоқларининг раҳбарлари ва иқтисодчилар, йирик мутахассислар ана шу рукун остида сиёсий, иқтисодий ва маънавий эркинликка эришиш вазифалари, истиқбол ва имкониятларимиз чуқур таҳлил қилинган мақолалари билан қатнашадилар.

• ***Иккинчи саҳифага қаранг***

Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссияси Раёсатида

Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссияси раёсатининг навбатдаги мажлисида Наманган вилоят партия ташкилоти ижроия ва назорат органларининг қишлоқ аҳолиси ижтимоий ҳимояланишини таъминлаш борасида республика Компартияси Ҳаракат дастурини бажаришга доир иш тажрибаси кўриб чиқилди. Вилоят партия комитетининг иккинчи котиби М. М. Расулов ва вилоят партия ташкилоти назорат комиссиясининг раиси Б. А. Аҳадов ахборот бердилар.

Қабул қилинган қарорда вилоят, район комитетлари бозор муносабатларига ўтиш шароитларида меҳнаткашлар олдида турган энг зарур вазифаларни ҳал этишга қаратилган муайян ташкилий ва сиёсий ишларни олиб бораётганлиги таъкидланди. Партия ташкилотлари ташаббуси билан қишлоқ меҳнат жамоаларида ишлаётганларни ижтимоий ҳимоя қилиш дастури ишлаб чиқилган ва у амалга оширилмоқда. Дастурда, биринчи навбатда мавжуд ички имкониятлардан фойдаланиш назарда тутилган. Жамоат ишлаб чиқариши самарадорлигини ошириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ва шу асосда колхоз ҳамда совхозларнинг фойдасини кўпайтириш ҳисобигагина ишлаб чиқариш соҳасида банд бўлган кишиларнинг иш ҳақи бу ерда кейинги уч йил ичида 1,6 баравар ортди ва йилига ўртача ҳисобда салкам 3 минг сўмга етди. Шу йиллар ичида 200 мингдан ортиқ оила якка тартибда уй-жойлар қуриш учун ер участкалари олди, колхозлар ва совхозлар шахсий хўжаликларни ривожлантириш учун қишлоқ аҳлига 70 минг бош қорамол ва қўй, эчки, 1,3 миллионта парранда, 106 минг тоннадан

(Давоми иккинчи бетда).

• *АЗИЗ МУШТАРИЙЛАР!*

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» — БЕМИННАТ МАСЛАҲАТГЎЙИНГИЗ БЎЛАДИ

● Рўзнома ва ойномаларга обуна давом этаётган шу кезларда муштарийларимизга янгиликни маълум қилмоқчимиз:

Келаси йилдан бошлаб Ўзбекистонда чоп этиладиган барча нашрларга обуна бўладиган муштарийлардан «Президент солиғи» олинмайди.

Бу ҳақда Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг Умумиқтисод бўлими ва республика Молия вазирлигидан расмий маълумот олинди.

Журналистларнинг муштарийлар учун озми-кўпми қулайлик яратиш йўлидаги қатъияти ниҳоят ана шундай ечимга олиб келди.

● **«Ўзбекистон овози» рўзномасига обуна баҳосининг яна бир бор эслатиб ўтамиз:**

бир йилга — 25 сўм 68 тийин;
ярим йилга — 12 сўм 84 тийин;
уч ойга — 6 сўм 42 тийин.
Нашр кўрсаткичи — 64583

● Республикамиз кўпмиллатли халқининг ҳаёти, меҳнати, иқтисодиёти, фан ва маданияти соҳасидаги эзгу қадамлари, хуллас, барча жабҳалардаги янгиликлар билан Сизни хабардор қилувчи «Ўзбекистон овози» рўзномасига вақтида обуна бўлинг! Ана шунда беминнат маслаҳатгўйингиз, ҳамдард ва ҳамфикр бўлмиш рўзнома хонадонингизга ҳар куни ташриф бажо келтиради.

«Ўзбекистон овози»нинг мустақиллик дорилфунуни

РЕСПУБЛИКАМИЗНИНГ 31 август куни бўлиб ўтган Олий Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида жонажон Ўзбекистонимиз мустақил давлат деб эълон қилиниши бир овоздан тасдиқланди. Дарҳақиқат, узоқ асрлар мобайнида камол топган бой тарихимизда бу жуда ҳам катта воқеадир. Бу қутлуғ тўй ва айни чоғда муборак байрамдир. Шу муносабат билан Ўзбекистоннинг барча фуқароларини чин қалбимдан самимий муборакбод этгим келади. Бу олий анжуманда иштирок этган депутатлар ва меҳмонлар ана шу қувончли хабарни зўр мамнунлик ва шодлик билан олқишладилар. Жумҳурият Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов Ўзбекистонни мустақил давлат деб эълон қилиниши муносабати билан ҳар йили 1 сентябрни Мустақиллик куни сифатида байрам деб эълон қилганда ҳамма ўрнидан туриб, қарсаклар билан олқишлади.

Нуриддин МУҲИДДИНОВ

Ўзбекистон Компартияси назорат комиссиясининг аъзоси, республика тарихий ва маданий ёдгорликлар муҳофазаси жамиятининг раиси

ҲАЁТБАХШ ШАБАДАЛАР

МЕН кўпни кўрган, қувончли воқеаларнинг шоҳиди бўлган бир мўйсафид чоғимда бундай тантанада иштирок этганимдан ғурурландим. Бундай гўзал ва ажойиб манзарани кам кўрган эдим. Бу табаррук қурултой ҳаммамизнинг қалбимизда жуда узоқ йиллар сақланиб қоладиган қувончли воқеа бўлди.

Энди ҳамма гап менинг фикримча, бу тарихий сессия Қонунини оғишмай амалга оширишда қолди. Бундан буён қандай юмушларни бажаришимиз лозимлигини айтиб ўтишдан олдин узоқ ва мазмунли тарихимизга назар ташлаб ўтмоғимиз лозим.

Ўзбекистон мустақил давлат, деб биринчи маротаба айтилаётгани йўқ. Совет тузуми даврида бу ҳақда бир неча бор қонунлар чиқарилди. Улар ҳам ўзига яраша мамнунлик ва хурсандчилик билан кутиб олинган эди. Бинобарин, 1917 йил Октябрь инқилобини ҳам олқишлаган эдик. Ўшанда озодлик, ҳуррият содир бўлди, мустақилликни қўлга киритдик, деб қувонилган. 1918 йилнинг апрель ойида Туркистон Автоном республикаси тузилди. Май ойида бу воқеа катта тўй сифатида нишонланди. Кейин Бухоро ва Хоразм Халқ Республикалари тузилди. Бу воқеалар ҳам ўша пайтда катта тантанага айланди. 1924 йили Ўрта Осиёда иккита республика — Ўзбекистон ва Туркманистон тузилди. Улар ҳам мустақил давлатлар бўлганлиги байрам деб эълон қилинди. Ўшанда ҳам тўй-томошалар бўлган. Шу мисоллардан келиб чиқадиган хулоса шуки, қатор-қатор қонунлар чиқариш билан ҳақиқий мустақилликка эришиб бўлмас экан.

НАВБАТДАН ташқари сессияда қабул қилинган Қонун аввало бизга иқтисодий, маънавий, сиёсий демократик ва маданий пойдеворимизни мустаҳкамлаш учун катта йўл очиб беради. Буни нақадар зарур ва айни чоғда ғоятда муҳим эканлигини таъкидлаш учун ўтган даврларни бирма-бир эсга олайлик. Бу борада 74 йил ичида эришган ютуқларимизни инкор қилиш инсофдан эмас. Кўп ютуқларга эга бўлишимиз билан бирга турмушимизда айниқса, миллий масалаларда, республикалар мустақиллиги масаласида кўпгина жиддий хатоларга йўл қўйилди. Булар давлатимизни ва унинг сиёсатини боши берк кўчага олиб кирди. Юртимизнинг ер ости ва устки бойликларини халқимиз манфаатига етарли хизмат қилдира олмаганлигимиз оқибатида айни вақтдаги машаққатли кунларга тушиб қолдик. Эндиликда истиқлол ва истиқбол йўлига чиқишимиз учун ёрқин, ҳаётбахш омиллар очиляпти. Ана шунинг учун ҳам республикамизнинг шаҳар ва қишлоқларида барча аҳоли бу оламшумул воқеаларни хурсандчилик билан кутиб олди. Одамларнинг руҳи анча кўтарилди. Қаддини бирмунча ростлагандек бўлди. Мустақиллик байрами эндиликда ҳар йили нишонланади.

Бундан буён мустақил республикамизнинг олдида ғоятда буюк вазифалар турибди. Аввало халқимизни озиқ-овқат, кундалик турмушда керак бўладиган моллар, кийим-кечаклар ва бошқа зарур анжомлар билан бадастур таъминлашимиз лозим. Узоғи билан 4—5 йил ичида Ўзбекистон ҳар бир соҳада, жумладан, озиқ-овқат ва кенг истеъмол буюмларини ўзида ишлаб чиқара олади ва бунга қодирмиз.

БИРИНЧИДАН, ҳозир қанд-шакар камёб бўлиб, унинг баҳоси бир неча баробар ошиб кетди. Айни пайтда оддий мураббо тайёрлаш ҳам мушкул бўлиб қолди, ваҳолонки, Улуғ Ватан урушининг энг оғир йилларида ва ундан кейинги даврда ҳам Ўзбекистонда етиштирилган лавлагидан тайёрланган қанд-шакар бутун армияни ва мамлакат аҳолисини таъминлашда ҳал қилувчи омиллардан бири бўлган эди. Ўшанда уста лавлагикор деҳқонлар катта ва оғир меҳнатлари учун Ватаннинг муносиб орден ва медаллари билан мукофотланишган эди. Ўзбекистонда етиштирилган қанд лавлагининг шифобахш қуввати Украина лавлагисидан бир ярим баробар ортиқ эди. Кейинги пайтларда номаълум сабабларга кўра республикамизда қанд лавлаги экиш ва ундан қанд-шакар тайёрлаш барҳам топди. Ўша корхоналарнинг ускуналари ҳамон сақланиб турибди. Ҳатто бу соҳада тажрибали мутахассисларимиз ҳам бор. Агар биз бу соҳага қайтадан, оқилона ёндашсак, рўзғоримизни қанд-шакар билан таъминлаш унчалик оғир иш эмас.

ИККИНЧИДАН, ғалла масаласини олайлик. Ўтмишда ғалла ва донга сероб бўлган диёримиз кейинги пайтларда ночорланиб қолди. Қачонгача дўппи кўтариб бориб, ана шунга ғалла солиб беринг, деб айтамиз. Олимларимизнинг гапига қараганда, республикамизда ҳозир фойдаланиши мумкин бўлган ерларнинг умумий ҳажми 30 миллион гектар атрофида. Бу майдонларнинг бир қисмига буғдой, шоли, арпа, жўхори билан бир қаторда мош, кунжут, зиғир ва бошқа экинлар экса бўлади. Ҳозирги пайтда пахтачилигимизда катта муаммолар кўндаланг бўлиб турибди. Аслини олганда у бизнинг катта бойлигимиз. Кейинги пайтларда пахта яккаҳокимлигини кўпчилик қоралаяпти. Бундан қутилиш учун турли тадбирлар ҳам амалга оширилаяпти. Лекин бу ишда жуда ҳам эҳтиёткор бўлишимиз керак. Қош қўяман деб, кўз чиқариб қўйишимиз мумкин. Гўшт ва тухум етиштиришда ҳам етарли имкониятларимиз бор. Ўрта Осиёда 5 мингдан кўпроқ сув ҳавзаси ва кўллар ҳамда 12 мингта дарё ва анҳорлар мавжуд. Бу манбаларда қанчадан-қанча балиқ, ўрдак боқиш мумкин. Энди қўй ва мол гўштига келсак, буларни ҳам кўпайтириш имкониятлари бор.

Яқинда Фарғона ва Зарафшон водийларидаги хўжаликларни мутахассислар билан бирга айланиб чиқдик. Ҳайриятки, ердан фойдаланиш ва чорвачиликни йўлга қўйишда ижобий ўзгаришлар юз беряпти. Алмашлаб экиш кенгайиб боряпти. Пахтадан олинадиган шелуха ва кунжарадан ўз эҳтиёжимизда фойдаланиш учун ҳаракат қилиняпти. Чорвадорларга яқиндан амалий ёрдам бериш йўлга қўйиляпти. Булар истиқболга умид боғлашга асосдир.

УЧИНЧИДАН, пахта тайёрлаш ҳажми ҳукуматимиз белгилаган чора-тадбирларга кўра бир маромда тартибга солиняпти, дейиш мумкин. Бу ҳақда аниқ қарорлар қабул қилинган, албатта. Лекин айрим кишилар ҳамма пахтани ўзимиз қайта ишлашимиз, бунинг учун саноат корхоналари қуришимиз, тайёрланган маҳсулотларни ўзимиз истеъмол қилишимиз керак, дейишяпти. Дунёда 70 та мамлакатда пахта экилади. Шулар ичида илгари Ўзбекистоннинг пахтаси юқори баҳоларга сазовор бўлиб келган. Шунинг учун ҳозир жаҳондаги иқтисодий аҳволни назарга олганимизда пахтанинг толасини валютага сотиш катта даромад келтирадиган манбадир. Ўтган яқин фурсатлар ичида пахтамизни ўттиздан ортиқ давлат сотиб олар эди. Энди ҳисоблаб кўринг. Агар пахтанинг жаҳон миқёсидаги савдосини ўзимиз идора қилсак, миллиардлаб валюта қўлимизга кирган бўлар эди. Бунинг устига бир тонна юқори сифатли пахта толаси эвазига бир неча баробар кўп ғалла сотиб олишимиз ҳам мумкин. Бу борада ипак ва қоракўл ҳақида ҳам шундай фикрни айтиш мумкин.

ТЎРТИНЧИДАН, бизда ўрмонлар кам. Шунинг учун ёғоч ва ундан тайёрланадиган маҳсулотларни халқ хўжалиги эҳтиёжи учун олиб келишимиз керак. Бунинг учун тўғридан-тўғри Россия ва Урал минтақалари билан бевосита муносабатлар ўрнатиб, мева, полиз, сабзавот, пахта эвазига исталган миқдорда ёғоч маҳсулотлари олишимиз мумкин.

БЕШИНЧИДАН, Ўзбекистонда ҳозирги пайтда замонавий такомиллашган техника воситаларига ғоятда талаб катта. Мураккаб автоматика, компьютерлар ҳамда фан ва техниканинг бошқа ноёб воситалари хўжалик фаолиятимиз учун жуда зарур. Уларни ўзимизда керагича тайёрлаш учун имкониятлар ҳозирча етарли эмас. Лекин уларни етарли миқдорда сотиб олиш мумкин. Кейинчалик бу соҳа ҳам ривожлантирилиб, бу борадаги четга мутелик бартараф этилиши турган гап.

Юқорида айтганимиздек, республикамизнинг ер усти маҳсулотлари билан бирга ер ости бойликлари жуда кўп. Улар жаҳон миқёсида алоҳида аҳамиятга эга, дейиш мумкин. Олтин ва қимматбаҳо маъданлар, ёқилғилар шулар жумласидандир. Биз бу бойликларни жумҳуриятимиз манфаатига хизмат қилдира олсак халқимизнинг фаровонлигини анчагина оширишга эришган бўлардик.

ОЛТИНЧИДАН, халқ хўжалигимизда саноат бир-бири билан яқин ҳамкорликда ишлаши керак. Афсуски, катта имкониятлар бўла туриб, яхши ишчилар ва муҳандисларимиз бор бўлган ҳолда саноатнинг кўп соҳаси бир томонлама ўсган. Шундай қилиб, ҳамма соҳаларни мукаммал ўрганиб, уларнинг ишини тубдан қайта қуришимиз керак. Аввало, уларга жаҳоннинг илғор технологиясини жорий этишимиз лозим. Бунинг учун дастлаб юқори малакали муҳандислар, мутахассислар, техниклар тайёрлашнинг алоҳида дастури тузилиши лозим. Бу соҳада кейинги икки йил мобайнида хайрли ишлар бошланди. Улар ўз вақтида яхши самара бериши мумкин. Бироқ бу ишларнинг ҳаммасини амалга оширишнинг ўзи бўлмайди, албатта. Бунинг учун учта омилни айтиб ўтишни ўринли деб ҳисоблайман.

Мустақил республикамизда барча миллат вакилларининг умумий кўтаринки руҳи, ҳамжиҳатлиги, биродарлиги ва демократиянинг кенг йўлга қўйилиши бу ишда жуда ҳам зарур. Энди ҳаммамиз белни тағин ҳам маҳкамроқ боғлашимиз керак. Амалдаги мустақилликка эришиш учун чинакам умумхалқ ҳашарига отланиб, катта меҳнат майдонига чиқишимиз лозим. Негаки, бу тарихий воқеаларни амалга ошириш айнан ҳар бир кишининг эътиқоди, иродаси, ватанпарварлиги, меҳнатсеварлигига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Бунинг учун аввало Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон билан яқин муносабатда бўлинганлиги, ўзаро манфаатли шартномалар тузилганлиги ва уларни йил сайин такомиллаштирилиши фойдалидир. Шу билан бир қаторда мустақил Ўзбекистон давлати Россия, Украина, Белоруссия, Молдава, Болтиқбўйи, Кавказ сингари минтақалар билан ҳам яқин биродарлик ва иқтисодий алоқаларни кенг кўламда давом эттириши ўринли.

ЎЗБЕКИСТОН мустақил давлат сифатида жаҳон миқёсига катта қадамлар билан чиқадиган кунлар етиб келди. Яқинда республика Президенти Ислом Каримовнинг Ҳиндистон диёрига қилган биринчи сафари ана шундай алоқаларимиз дебочасидир. Икки давлат ўртасида мустаҳкам дўстлик муносабатларини кенгайтириш бўйича ҳужжатлар имзоланди. Буни табриклаш керак. Жаҳондаги бошқа давлатлар билан ҳам ана шундай яқин муносабатлар ўрнатмоғимиз лозим. Шу нуқтаи назардан мустақил Ўзбекистон давлати Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ҳақиқий аъзоси бўлиши керак ва бунинг учун муносиб пойдевор қўйилди. 1944 — 1945 йилларда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти тузилаётган пайтда Совет Иттифоқи делегацияси ана шу ташкилотга Иттифоқимизнинг 15 та республикасини ҳам тенг ҳуқуқли аъзо бўлиб кириши учун астойдил ҳаракат қилган эди. Ғарбдаги айрим давлатларнинг қаршилиги натижасида СССРдан ташқари фақат Украина ва Белоруссия бу нуфузли ташкилотга ҳақиқий аъзо бўлиб кирди, холос.

Ўзбекистон Иттифоқ республикаларининг маъмурий тузилиш рўйхатида тўртинчи ўринда бўлса ҳам аслида иқтисодий ва маданий жиҳатдан учинчи ўринга кўтарилган. Энди Ўзбекистон мустақил давлат бўлиб ана шу халқаро ташкилотга аъзо бўлиб кирадиган ва унинг давлат байроғи БМТ биносидаги 160 га яқин давлатнинг байроқлари қаторида ҳилпираб турадиган пайт келди.

Бу, албатта табиий ҳол. Бу ўринда бир неча минг йиллар илгариги даврларни эслаб кўрайлик. Чунончи, ҳозирги кунда биз яшаб турган Мовароуннаҳрда қанчадан-қанча йирик давлатлар юзага келган. Ўрта асрларда эса Амир Темур барпо этган улуғ давлат ва ундан кейинчалик Қўқон, Бухоро, Хоразм давлатлари ҳам жаҳон миқёсида танилиб, уларнинг турли мамлакатларда элчихоналари бўлган. Бас, шундай экан, айни пайтда ҳам мустақил давлатимизнинг бутун дунё билан алоқасини шу тарзда ўрнатилиши айни муддаодир.

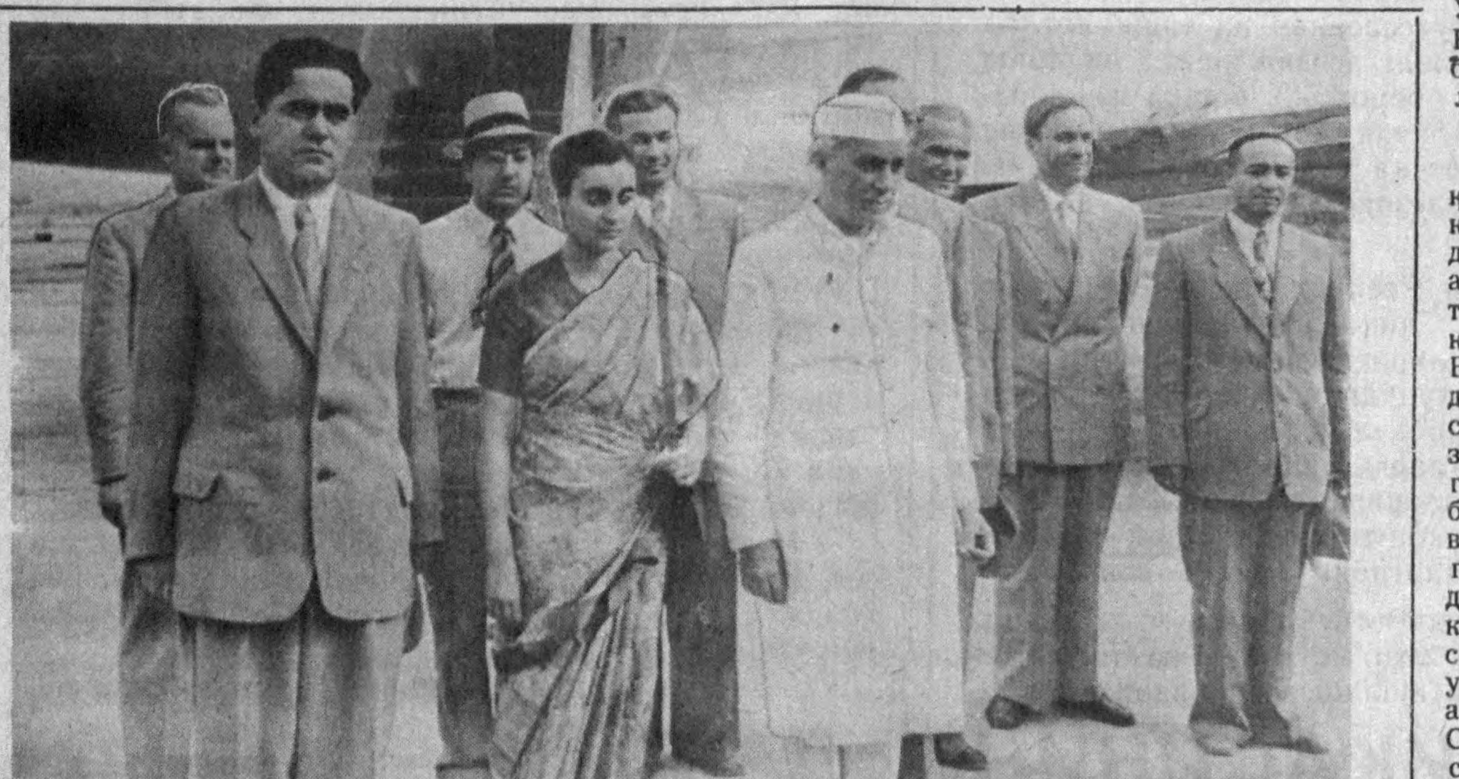

Мустақил Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Жавоҳарлаъл Неру ва қизи Индира Ганди дўстлик ташрифи билан Совет Иттифоқига 1954 йилда келган эди. Олий мартабали меҳмон Ўзбекистонда уч кун бўлди.

Суратда: меҳмонларнинг республика пойтахтида кутиб олиш пайти. Чапдан биринчи Н. А. Муҳиддинов.

Шундай қилиб, Ўзбекистон амалда мустақил давлат бўлиши авлод-аждодларимизнинг, ота-боболаримизнинг васиятлари рўёбга чиққанлигининг ёрқин тимсоли бўла олади. Эндиликда биз бундан буён Ўзбекистон ҳудудида яшаб ўзимизнинг шарафли ва муқаддас бурчимизни виждонан, ҳалол ва покиза адо этиш билан чинакам мустақилликни қатъий рўёбга чиқаришимиз керак, токи бу келгуси авлодларимизга, наслларимизга муносиб ёдгорлик бўлиб қолсин. Бунинг учун республикамиз ва Совет Иттифоқида мустаҳкам дўстлик қўрғонига суяниб, бир-биримиз билан ҳамжиҳат ва тотув бўлмоғимиз, тинч ва осуда яшамоғимиз, барча миллат ва элатларни тенг ҳуқуқли оға-иниларлек ҳурмат қилмоғимиз шарт ва фарздир.

● Иқтисодиёт янгиликлари

СИНИҚ ШИШАЛАРДАН ФОЙДА

● Урганч ремонт заводида янгилик бўлди: жамоага фойда келтираётган цех тарқатиб юборилди.

Бу цех ўтган йили қурилган бўлиб, шиша синиқларидан гулдонлар, кулдонлар ва бошқа совға-салом буюмлари ишлаб чиқарарди. Гап хом ашё етишмаслигида эмас. Шишадан ясалган маҳсулотларга харидорларнинг талаби катта. Шу боис ремонтчилар ишлаб чиқаришни такомиллаштиришга қарор беришди.

Ҳозир бу ерда тубдан таъмирлаш ишлари бошлаб юборилди. Урал ва Сибирнинг металлургия заводларидан катта ҳажмдаги ўтга чидамли блоклар ва зарур технология ускуналари Урганчга етказиб берилди. Корхона табиий газ билан ишлайдиган бўлади. Янгиланган цех рангдор, чиройли шиша буюмлар ишлаб чиқаради. Конфет идишлар, қандиллар, эшик тутқичлари ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мўлжалланмоқда. Бу ерда йил охирига бориб ана шундай буюмлар кўплаб ишлаб чиқарила бошлайди.

БУХОРОДА МОЛ БИРЖАСИ

● Вилоятнинг ўттизга яқин корхона ва ташкилотлари Бухоро мол -хом ашё биржасини таъсис этдилар.

Улар орасида ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси, саноат-қурилиш банки, «Бухоро» ташқи иқтисодий алоқалар уюшмаси, Бухоро вилоят ижроия комитети, Навоий қурилиш бошқармаси, вилоят матлубот жамияти ва бошқа ташкилотлар бор.

Таъсис бадали 200 минг сўмни, кириш бадали эса унинг 30 фоизини ташкил этди. Бу ерда жами 100 та воситачилик ўрни бор. Битта ўриннинг нархи 100 минг сўм. Таъсисчилар кенгаши тузилди, у биржа бош директорини сайлади.

ИШЛАР ҚИЗҒИН

● Ўзбекистон районидаги жуда тақчил буюмларни ишлаб чиқаришга мўлжалланган янги корхона халқ истеъмоли молларининг кўплаб турларини бир йўла ишлаб чиқаришни йўлга қўйди.

Фарғона вилояти савдо тармоқларига чиқарилган янги буюмлар орасида гиламлар, ангор эчкилари жунидан тўқилган шарфлар ва тўр кўйлаклар бор.

Ишлаб чиқаришни ташкил этиш учун райондаги 37-ўрта ҳунар-техника билим юртининг эски биноси берилди. Бу эса 100 дан ортиқ кишини иш билан кафолатли таъминлаш имконини берди.

Корхона аҳлига жумҳурият Маҳаллий саноат вазирлиги катта ёрдам берди. У зарур хом ашё ва ускуналарни сотиб олди. Корхонада истиқболда турли мебеллар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш режалаштирилган. Қимматбаҳо ёғоч материаллар Краснодар ўлкасидан олиб келинади. Фарғоналиклар эса бу ўлкага қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб беришади.

ЎзТАГ мухбирлари.

МУАЛЛИМЛАР ДОРИЛФУНУНИ

Янги ўқув йили арафасида К. Д. Ушинский номли Ўқитувчилар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш марказий билимгоҳининг янги ўқув мажмуи фойдаланишга топширилди.

Бу ерда педагогларнинг касб маҳоратини ошириш, уларнинг ўқувини такомиллаштириш, илғор педагогик тажрибалар билан таништириш, соғломлаштириш учун барча зарур шарт-шароитлар яратилган.

Ўқув мажмуи очилишига бағишланган митингда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Ю. Юсупов нутқ сўзлади. У замонавий компьютер техникаси билан жиҳозланган ўқув кабинетларини, кутубхонани, ётоқхонани, санаторий-профилакторийни кўздан кечирди. Билимгоҳ профессор-ўқитувчилари ва тингловчилари ҳузурида маъруза қилди.

Ўзбекистон Республикасининг Давлат мустақиллиги тўғрисида яқинда қабул қилинган Қонун сиёсий ва иқтисодий суверенитетга эришишда, маънавий жиҳатдан янгиланишда, ижтимоий адолат қарор топишида ҳамда аҳоли учун муносиб турмуш даражасини таъминлашда янги истиқболлар очади. Жамиятни янгилаш сарчашмаларида мактаб туриши керак. Мана шу истиқбол режаларини рўёбга чиқариш кўп жиҳатдан мактабнинг самарали фаолиятига боғлиқдир. Ўқувчилар билим сифатини оширишда, уларни ўқитиш билан тарбиялашни уйғун ҳолда олиб боришни таъминлашда муаллимларнинг роли ва масъулияти янада ошади.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси раҳбарияти ўқитувчилар ва ўқувчиларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш, иқтидорли болаларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ёшларга тил ўргатиш борасида кенг кўламда чора-тадбирлар кўраётганлиги таъкидлаб ўтилди.

К. Ю. Юсупов билимгоҳ муаллимлари ва тингловчиларининг кўпдан-кўп саволларига жавоб қайтарди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Ж. Ғ. Йўлдошев қатнашди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг матбуот маркази.

ТЎҚУВ ДАСТГОҲЛАРИ

● Қамаши районидаги Гагарин номли совхозга Японияидан 110 та тўқув дастгоҳлари келтирилди.

Булар хўжалик маркази Гулистон қишлоғида очиладиган фабрикага ўрнатилади.

Тўқимачилик фабрикасида устки тўқима буюмлар тайёрланади. Бу билан маҳаллий аҳолидан 150 хотин-қизни иш билан таъминлаш имкони яратилади.

«Ўзбекистон овози»нинг махсус мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ НАЗОРАТ КОМИССИЯСИНИНГ РАЁСАТИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

ортиқ хашак ва омихта ем сотди. Республика Президентининг Фармонига мувофиқ 90 минг оила хўжалик омборларидан белгиланган тартибда буғдой олди.

Кўпгина посёлкалар ва қишлоқларда корхоналар ва хўжаликлар, маҳаллий Советларнинг коммунист раҳбарлари ташаббусига кўра ёрдамчи хўжаликлар тузилди, кичик корхоналар қурилди. Моллар ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш борасидаги ҳунармандчилик соҳаси ривожлантирилмоқда. Бу эса илгари ишламайдиган 45 мингдан ортиқ кишини фаол меҳнат фаолиятига жалб этиш имконини берди.

Вилоят барча районларида меҳнат биржалари очилди, улар одамларни ишга жойлаштириш билан яқиндан шуғулланмоқда. Матлубот кооперациясининг тайёрлов ташкилотлари 6,5 минг нафар уй бекалари билан бу йил 80 минг тонна мева-сабзавот ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳамда уларни сотиш юзасидан шартномалар тузишди. Бу маҳсулотларнинг ҳаммаси шахсий ёрдамчи хўжаликларда етиштирилади.

Вилоят партия ташкилотлари Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастурига мувофиқ халқ депутатлари Советларига, меҳнат жамоаларининг жамоатчилик асосидаги тузилмаларига таянган ҳолда қишлоқни ижтимоий қайта қуриш юзасидан собитқадамлик билан иш олиб бормоқдалар ва унга коммунист-меҳнаткашларни сафарбар этмоқдалар. Соғлиқни сақлаш, халқ таълими моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, қишлоқлар ҳамда посёлкаларни газлаштириш ва сув билан таъминлаш борасида белгиланган вазифалар бажарилмоқда..

Айни вақтда раёсат мажлисида қишлоқ аҳолисини ижтимоий жиҳатдан таъминлаш ишидаги мавжуд камчиликлар ва хатолар ҳам кўрсатиб ўтилди. Айрим минтақалар ва хўжаликларда меҳнатга лаёқатли фуқароларни иш билан банд қилиш даражаси паст бўлиб қолаётганига қарамай, партия комитетлари ҳамда ташкилотлари орқали маҳаллий Советлар ва хўжалик органлари, фаолиятини мувофиқлаштириш, коммунистларни янги иш ўринларини вужудга келтиришга сафарбар этиш борасидаги имкониятларидан ҳали ҳам етарли фойдаланмаяптилар. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг «Андижон, Наманган ва Фарғона вилоятлари аҳолисини иш билан кўпроқ таъминлаш учун шароит яратиш юзасидан шошилинч тадбирлар тўғрисида»ги 1989 йил 20 ноябрь қарорига мувофиқ меҳнат ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш кўзда тутилган. Ишлаб чиқариш корхоналари қурилиши суст олиб борилмоқда. Задарё, Тўрақўрғон районларида колхоз ва совхозларнинг ёрдамчиси хўжаликларига бошқаларга нисбатан 2 — 3 баравар кам одам жалб этилган.

Поп районидаги 14 та хўжаликнинг атиги 4 тасида қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш йўлга қўйилган. Уйчи районидаги Калинин номли, «Қизил равот» совхозларининг, Охунбобоев номли, «Ленин йўли» ва «Комсомол» колхозларининг коммунист раҳбарлари якка тартибда уй-жой қураётган ишчилар ҳамда колхозчиларга бинокорлик материаллари сотиб олишда ёрдам бериш учун унча қайғурмаяптилар.

Бир қанча жойларда чакана нархлар ислоҳоти муносабати билан ходимларга компенсациялар тўлаш борасида назоратсизликка йўл қўйилмоқда. Чунончи, Норин районидаги «СССР 50 йиллиги», «Ленин йўли» колхозларида, Косонсой районидаги «Бухоро» совхозида август ойи бошларида 400 дан кўпроқ оила апрель-июнь ойлари учун компенсация олмаганлар. Тўланмаган компенсация 126 минг сўмни ташкил этади. Кўпгина хўжаликларда компенсация белгиланган миқдордан кам тўланмоқда.

Марказий назорат комиссияси раёсатининг мажлисида республика Президентининг қишлоқ аҳолисини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишга қаратилган фармонларини рўёбга чиқариш ишида коммунист раҳбарларнинг тепса тебранмаслиги, партия комитетлари ва ташкилотларининг рўй бераётган мавжуд камчиликларга ўз вақтида аҳамият бермаслиги вилоят партия ташкилотининг обрўси ошишига кўмаклашмаслиги таъкидланди.

Марказий назорат комиссияси раёсати жойларда Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат датсурини рўёбга чиқариш борасида олиб борилаётган ишларнинг аҳволи устидан доимий ва амалий партиявий назорат йўқлигига вилоят партия ташкилоти коммунист раҳбарларнинг эътиборини қаратди. М. М. Расулов ва Б. А. Аҳадов ўртоқларнинг Ўзбекистом Компартияси Марказий назорат комиссиясининг ўтказган текшириши натижалари вилоят партия комитети бюроси билан вилоят партия ташкилоти назорат комиссияси раёсатининг қўшма мажлисида кўриб чиқилганлиги тўғрисидаги гапларини ахборот учун қабул қилди. Партия ташкилотлари, партия комитетлари, Совет ҳамда хўжалик идоралари коммунист раҳбарларининг қишлоқ меҳнаткашларининг биринчи галдаги вазифаларини ҳал этишдаги мавқеи ҳамда масъулиятини оширишга қаратилган қўшимча тадбирлар белгиланган ва улар амалга оширилмоқда. Ижтимоий адолат бузилиши юзасидан аниқланган барча фактлар бўйича айбдорларга нисбатан қаттиқ партиявий таъсир чоралари кўриладн. Вилоят партия комитетига, халқ депутатлари вилоят Советининг коммунист раҳбарларига:

— маҳсулот, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришни ҳамда аҳолини иш билан бандлигини оширишни таъминлайдиган корхоналар қурилишини тезлаштириш борасида Ўзбекистон ССР Вазирлар Кенгаши 1989 йил 20 ноябрь қарори қандай бажарилаётганини назорат остига олиш;

— республика Қишлоқ хўжалик вазирлиги билан биргаликда хўжаликларнинг ходимларига давлат идораларининг қарорларига қатъий риоя этган ҳолда компенсация тўлаш масаласини ҳал қилиш таклиф этилди.

Аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш, шу жумладан, белгилаб қўйилган озиқ-овқат маҳсулотлари, енгил автомобиллар, уй-жойлар, бинокорлик материалларини тўғри тақсимлашни текшириш масалалари юзасидан олиб борилаётган ишлар ошкора бўлиши учун ҳар томонлама ғамхўрлик кўрсатиш, айбдорларга нисбатан қатъий чоралар кўриш, бундай фактларни кенг ошкор қилиш тавсия этилди.

Марказий назорат комиссиясининг раёсати Жиззах вилоят партия ташкилоти назорат комиссияси раиси А. М. Азимовнинг «Жиззах вилоятининг Пахтакор районида ижтимоий адолат принципларига риоя этиш устидан партиявий назоратнинг аҳволи тўғрисида»ги қарор қандай бажарилаётганлиги ҳақидаги ахборотини тинглади. Илгари топширилганидек, бу қарор вилоят партия комитети бюроси билан вилоят партия ташкилоти назорат комиссияси раёсатининг қўшма мажлисида муҳокама қилинди. Муҳокамада мазкур масалаларда рўй берган бузилишларга, ижтимоий адолат принципларига риоя этиш борасида тартиб ўрнатиш юзасидан партия ва Совет идоралари, жамоат ташкилотларининг коммунист раҳбарлари ишидаги камчиликларга қатъий баҳо берилди. Пахтакор район партия комитетининг бюроси ижтимоий адолат принципларини бузганлиги учун КПСС аъзолари — район ижроия комитетининг раиси Э. Носировни ва шаҳар ижроия комитетининг раиси Э. Усмоновни партиявий жавобгарликка тортганлиги маълумот учун қабул қилинди. Шаҳар ва район партия комитетлараининг биринчи котибларига, вилоят ташкилотларининг коммунист раҳбарларига Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастурини бажариш юзасидан аниқ топшириқлар берилди. Коммунист раҳбарларнинг ижтимоий масалаларни ҳал этиш борасидаги ҳисоботларини амалий равишда мунтазам эшитиб туриш зарур деб топилди.

Марказий назорат комиссияси раёсатининг мажлисида маҳаллий партия органларининг қарорларига коммунистлар томонидан тушган шикоятлар, шунингдек, партия ички турмушига доир бошқа масалалар кўриб чиқилди.

• ТИЛЁРАР ҚОВУНЛАРИМИЗ ШУҲРАТИНИ ТИКЛАЙЛИК!

МИРИШКОР ДИЁНАТИ

ҲАЛОЛДАН ЮҚАДИ

Қовун-тарвузларимиз сифати ҳақида пахтадан кам ёзилган эмас. Ҳар йили ўтган ҳоналар у ҳақда бонг уриб туради. Аммо аҳвол ўзгаряптими? Ган таъсир қиляптими? Гапни гапир уққанга, деб хўб топиб айтган халқимиз! Аммо ўз жонини, ҳузур-ҳаловатини, ўз киссасини ўйлайдиганлар, афсуски, оз эмас. Бўлмаса, дорига тўйинган қовун-тарвузни бирон кексами, гўдакми, хотин-халажми тановвул қилса, соғлиғидан айрилмасин дейдиган, полизга дори солаётганда унинг ҳосилидан ўз фарзандлари ҳам ейишларини ўйлаб кўрадиган, озгина диёнат билан иш тутадиган одамлар кўпаяр эди.

— Касалликни ўзимиз пулга сотиб оламиз-а! — деди Тошкент вилояти Бўка районидаги «Кўкорол» давлат хўжалиги 1-бўлим деҳқонларидан бири, саксон ёшар Абдусалом ота Ғаффоров таажжубдан ёқа ушлаб. — Деҳқонда виждон бўлиши керак. Ўзбек халқининг насл-насабини бузадиган дори-дармонлар — заҳарлар ишлатиб пул топган кишининг маблағи ўзига буюрармикин? Халқимизда олтин олма, дуо ол, деган мақол бор-ку. Дори солишдан кўра баракасини берсин демайдими? Колхоз тузилганда ўн олти яшар ўсмир бола эдим. Дадам эрта вафот қилиб кетганлар. Ўқий олмадим. 1938 йил сентябрига келибгина бир йиллик курсда саводимни чиқардим. Деҳқончилик қилаётганимга чорак аср бўлиб қолди. Оиламда ўн киши бор. Шундан саккиз нафари ўғил. Менинг ёнимда ўғилларим Абдураҳим, Абдурашид, Абдуқаҳҳор ишлашяпти. Ижара деган яхши гаплар чиққандан кейин йигирма гектарни ижарага олиб, ишладик. Бу йил уни 120 гектарга етказдик.

— Шундан қанчасига қовун-тарвуз экдингиз? — деб сўрадик отахондан.

— Саккиз гектарида сабзавот-полиз маҳсулотлари етиштиряпмиз. Шундан уч гектарида — қовун-тарвуз.

— Отахоннинг етиштирган қовун-тарвузи тилими тилни ёради, — деб суҳбатга қўшилди ҳамроҳим, район прокурори Нурали Эргашев. Сизни бу ерга бежиз олиб келганим йўқ. Бутун район, ҳатто вилоятнинг бошқа районларидан отахоннинг қовун-тарвузларига харидор бўлиб келишади. Мана, ишонмасангиз, ўзларидан сўранг.

Маълум бўлишича, бу атрофдаги ҳосилдор ерлар отахоннинг ўғли — Абдуқаҳҳор Ғаффоров измида экан. Оилавий пудратчилар бу йил ана шу саккиз гектар ерни Фатҳиддин Қутбиддиновга шартнома асосида ижарага беришибди. Буни ижара ичидаги ижара дейиш мумкин. Бургутдек кўзлари ўткир ва чақноқ, келбатли, қуёш тафтида тобланган, кўпни кўрган отахон ҳамма ишларга, энг аввало, маҳсулот сифатига бош-қош.

— Ҳалол ишлаб кам бўлмадик, — деди у. — Бир ўғил уйлантирдим, қиз чиқардим. Бултур «ГАЗ-24» автомашинаси олдик. Молҳол қилдик. Агар илгарилари беш ўнтагина қўйимиз бўлса, ҳозир олтмишта қўйимиз, йигирмата қорамол, ҳатто отларимиз бор.

Халқимизда ҳалоли юқади, деган гап бор. Буни Абдусалом отанинг дориламон туриш-турмушидан яққол кўриш мумкин. Одатда кексалар ёшларга «қўлинг дард кўрмасин, болам» дейишарди. Бугун эса ҳар бир харидор отахонга шу сўзларни айтмоқда.

— Бу йил саксон гектар майдонга қовун-тарвуз экдик, — деди давлат хўжалиги директори Ҳабибулла Абдуллаев. — Аммо бирон грамм ҳам дори солмадик.

— Бу ҳосилдорликка таъсир қилмадими?

— Асло. Илгарилари дори ишлатилган ерларнинг гектаридан йигирма беш-ўттиз тонна атрофида ҳосил олинарди. Ҳозир 30-35 тоннани ташкил этяпти.

Беихтиёр яқинда олимлар билан қилган бир суҳбатимиз ёдга тушди. «Ерларимиз дори солинавериб банги бўлиб қолган, — дейишганди улар. — Минерал ўғит билан экинларни озиқлантирмасак бўлмайди. Аммо уни ҳам ишлатиш вақти-соати бор. Ахир, одам ҳам овқат билан тирик бўлганидек ер ҳам минерал ўғит билан тирик-да».

Қизиқ, деҳқон ундоқ деса, олим бундоқ дейди. Виждонли деҳқон халқ соғлиғини ўйлаб дори-дармонсиз ҳам қовун-тарвуз етиштиряпти, ҳосилдорликда ҳам зарар кўраётгани йўқ. Аммо олимлар дори солиш, тўғрироғи, уни меъёрида ишлатиш керак деган фикрдалар.

Хўп, айтайлик, дорини меъёрида солиш керак, дейишмоқда олимлар. Қани ўша меъёр? Уни ким назорат қилади: виждонми ёки қонунми? Республикамизнинг ҳамма жойида бунга амал қилиняптими? Келинг, яхшиси бу борада ҳам виждонга, ҳам қонунга риоя қилаётган, аммо бунинг учун бир қатор қийинчиликларни енгиб ўтишга тўғри келаётган бўкаликлар тажрибасига бир назар ташлайлик.

— Бу муҳим ишга 1988 йил 3 сентябрда қаттиқ киришдик, — деб ҳикоя қилади район прокурори Нурали Эргашев. — Боя сизни энг намунали бободеҳқон полизига бежиз олиб бормадим. Кўрдингизми, қандай диёнатли отахон! Аммо очиғи, районда беш қўл баробар эмас экан-да. Қўлимда район санитария-эпидемиология станцияси бош врачи Асқар Иномовнинг акти турибди. Райондаги К. Маркс номли колхоз ижарачиси Маҳмудов устидан шикоят тушган. Нитрат миқдори нормадан ошиб кетгани учун унинг қовун-тарвуз етиштирган майдонини ҳайдаб ташлаш ҳақида қарор чиқардим.

Колхозга топшириши керак бўлган қовун-тарвузнинг ҳамма ҳаражат пулини колхоз раиси Маманазар Тўрақулов, агрономи Дилмон Чўллибоев ва ижарачининг ўзи тўлашади. Ҳа, айтгандек, раисга икки ойча олдин бюрода ишда хато ва нуқсонларга йўл қўйгани учун ҳайфсан берилган эди.

Шу ўринда республикамиз Президенти И. А. Каримовнинг: «Заргарнинг қадрини заргар билади, ернинг қадрини деҳқондан сўранг» деган сўзлари беихтиёр ёдга тушади. Шундоқ оғир иқтисодий шароитда халқни нитрат билан заҳарлашга биз ҳеч қачон йўл қўймаймиз. Сохта деҳқонларга қатъий ғов қўйиш пайти келди. Республикамиз деҳқонлари билан учрашувларда бу фикр қайта-қайта таъкидланган. Ўз виждонларига хилоф иш қилаётганлар наҳотки шу оддий ҳақиқатни тушуниб етмасалар?

Район шифохонаси бош врачи вазифасини бажарувчи Тўлқин Ғуломов билан учрашдик.

— Районда қаттиқ назорат ўрнатилди, — деб сўз бошлади у. — Шунга қарамай икки ой ичида ўн бемор касалхонага тушди. Бу ҳисобга олингани. Амбулатория шароитида қовун еганлиги учун беҳол бўлди, деб тўлиқ ёзилмайди, албатта. Афсуски, бундай ҳодисалар кўпроқ шахсий хўжаликларда етиштирилган қовунларни тановвул қилишдан келиб чиқяпти. Тўғри, илгарилари бундай ҳодисалар кўп учрарди. Инсоф билан айтганда, районимизда бу ҳолга қаттиқ кураш бошланганидан кейин анча камайди.

Энди ушбу район санитария-эпидемиология станциясининг бош врачи Асқар Иномовдан эшитинг:

— Бизда биолаборатория йўқ. Бу масала 1992 йил режасига киритилди. Ҳолбуки, Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигининг республиканинг ҳамма районларида санитария-гигиена лабораториялари очиш тўғрисида қарори чиққан. Аммо вазирлик томонидан назорат йўқлиги учун ҳалигача иш жойидан силжимаяпти. Бунинг устига мутахассисларимиз йўқ. Зарур аппаратларга буюртмалар берилмаган. Бино масаласи ҳам чатоқ. Аммо қараб турганимиз йўқ. Қўшни Оққўрғон районининг лабораторияси билан ҳамкорликда иш олиб боряпмиз. Бу ерга Ғалаба районидан ҳам мадад сўраб келишар экан.

Бизни кўпроқ ташвишга солаётгани — хонадонлардан, яъни шахсий хўжаликлардан бозорларга олиб келиб сотилаётган қовун-тарвузлардир. Уларнинг таркибида нитратлар гоҳида нормадан ошиб кетмоқда. Шу йил 26 июлда район марказидаги бозорда М. Турсунова, Р. Эшпўлатоваларнинг қовунларини кесиб ташлашга тўғри келди. Ўтган йили Мичурин номли, Ильич номли, Жамбул номли жамоа хўжаликларининг раислари ва агрономларига жарима солинган эди. Тўғри, ҳозир уларда аҳвол бирмунча яхши. «Ленинизм» жамоа хўжалиги, «Партия XIX съезди», ва «Кўкорол» давлат хўжаликларида бу борада инсоф билан иш тутилмоқда.

Биз «Ленинизм» жамоа хўжалигида бўлдик. Раис Омон Амировдан сўрадик:

— Қовун-тарвузлар сифатини ошириш сизларда яхши йўлга қўйилган экан, бунга қандай эришяпсизлар?

— Буни жуда катта ваколатлари бўлган ва қонун асосида жавобгарликка торта оладиган прокуратура ташаббусисиз амалга ошириб бўлмасди, албатта. Ҳамма жойда қаттиқ назорат ўрнатиш, одамлар ўртасида тушунтириш ишлари олиб бориш ўз самарасини бермоқда. Минерал ўғит сақланадиган омбор қаттиқ муҳофаза этилади. Унга алоҳида одам бириктилган. Бош агроном орқали бригадаларга қатъий тартибда пахта, беда ва озуқа учун маккажўхоригагина минерал ўғит ажратилади. Бундан ташқари чек системаси бир грамм ҳам минерал ўғитни бошқа мақсадлар учун ишлатиш имкониятини бермайди. Бултур декабрь ойида хўжаликда уч кишилик комиссия туздик. Шахсий хўжаликлардаги ортиқча қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ёғоч, тахта ва бошқа зарур материалларга алмаштириш йўлини тутяпмиз.

НАЗОРАТНИ КИМ ҚИЛАДИ?

Бўка райони деҳқончилик химияси лабораторияси қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сифатини аниқлашда кўп иш қилиши мумкин эди. Афсуски, унинг мудири Раҳмон Усмонқулов билан суҳбатлашганимизда унинг сўзларидан қониқиш ҳосил қилмадик. Лаборатория аҳволини текширган Тошкент вилоят санитария-эпидемиология станцияси вакиллари «лабораторияда асбоб-ускуналар тўлиқ келмади», деб хулоса чиқарган.

— Мен бу актга қўшилмайман. Аппаратлар ишлайди. Ўша куни сув бўлмаган, холос, — деб ўзини оқламоқчи бўлди Р. Усмонқулов.

Ҳамроҳимиз — район прокурори Н. Эргашев унга шундай савол берди:

— Бу йил қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сифатини таҳлил этиш бўйича 412 та текшириш ўтказилган. Ахир, сизнинг лабораторингиз бор-йўғи 6 та нуқсон топди. Аммо сиз буни санитария-эпидемиология станциясидан, хўжалик раҳбарларидан, қолаверса, мендан яширгансиз, шундайми?!

— Санитария-эпидемиология станциясининг журналига уч кундан кейин ёздириб кетганман. Хўжаликка ҳам хабар қилганман, — деди Р. Усмонқулов.

— Қовун-тарвуз масаласида бирон марта сизнинг жон куйдириб ташаббускорлик кўрсатганингизни эслолмайман, — деди дангалига туман прокурор. — Бутундан бошлаб лабораторияни беркитамиз. 412 таҳлилни ўз ҳолига ташлаб қўйган лабораториядан нима ҳам кутиш мумкин?

Райондаги 19 та хўжаликнинг тўққизтасидагина минерал ўғитларни сақлаш омборхоналари бор, холос. Унинг ҳам иккитаси яроқсиз аҳволда. Ҳолбуки, уларни сақлаш имконияти бўлмагач, бегона қўллар орқали ўғитлар талон-торож бўлиши, хусусий кишилар қўлига тушиши оқибатида бозорларга дорига тўйинган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари келиши табиий. Аслида ўғитлар йил бўйи узлуксиз базадан олиниши керак. Аммо, районда омборхоналар етишмаслиги туфайли хўжаликлар баҳорда ҳамма ўғитни бир йўла ташиб келтирадиларда, дала шийпони ёнига тўктирадилар. У ерда эса назорат бўлмайди, хоҳлаган киши олиб кетавериши мумкин.

Шу ўринда беихтиёр бир савол туғилади. Наҳотки, минерал ўғитларни очиқ жойда сақлаш мумкин эмаслиги ҳақида хўжалик раҳбарлари огоҳлантирилмаган бўлса?! Маълум бўлишича, район прокурори бундан уч йил муқаддам айнан мана шу ҳақда огоҳлантирган экан. Аммо, шу пайтгача бирон-бир амалий чора кўрилмаётгани кишини таажжублантиради.

Қолаверса, К. Маркс номли жамоа хўжалигида қовун-тарвузлар таркибида нитрат нормадан ошиб кетаётганининг бош сабаби ҳам шунда, ўғитни сақлаш учун махсус бинонинг йўқлигидир. Апрель, май, июнь ойларида бу хўжалик ўғитни базадан олиб, тўғри дала бошига тўккан. Назорат йўқлиги туфайли унинг талон-торож қилинишига йўл қўйилган.

— Нега сизлар назорат қилмайсизлар? — деган саволимизга у «агроном назорат қилади», деб жавоб берди. Кўриниб турибдики, ўғит базадан олиб келингач, уни на бу ташкилот, на хўжалик агрономи назорат қилади. Тегишли мутасадди ташкилот раҳбарининг бошқаларга ёмон кўринмаслик учун ўзини четга олиб туриши кишига эриш туюлади. Ҳолбуки, бу ишга ҳамма бир ёқадан бош чиқариб, астойдил курашиши айниқса Ўзбекистон қишлоқ хўжалигига кимёвий хизмат кўрсатиш бирлашмаси, Соғлиқни сақлаш ва Қишлоқ хўжалик вазирликлари, бошқа тегишли мутасадди ташкилотларнинг бир-бири билан узвий ҳамкорликда иш олиб боришигина кўзланган натижани бериши мумкин. Суҳбатдан маълум бўлдики, ҳозир мустақил суратда иш кўраётган ўсимликларни ҳимоя қилиш станцияси ходимлари ҳам бу ишга ҳисса қўшишлари мумкин экан. Биз агрономлари билан суҳбатлашганимизда деҳқонлар масъулиятни сезмоқ этмоқчи эмасмиз. Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигининг сабзавот, полиз маҳсулотларига дори ишлатмаслик тўғрисидаги 1990 йил 21 майда чиқарган 102/1 қарорини район санитария-эпидемиология станцияси барча агрономларга йўллабди, холос. Аммо хўжаликларда ўтказилган текширишни шуни кўрсатмоқдаки, фақат омборхоналардаги аҳвол назорат қилинмайди, холос. Лекин далаларда, дала шийпонларидаги бостирмаларда аҳвол мутлақо назорат этилмаётир.

Район партия қўмитасининг биринчи котиби, район Кенгашининг раиси Қодир Элчибоев билан суҳбатимиз ҳам айнан шу ҳақда бўлди.

— Мен Анголада уч йил ишладим. Уларнинг қовуни катта-катта, кўриниши чиройли. Ҳатто икки-уч метрдан ҳиди анқиб туради. Аммо мазаси йўқ, сув таъмини беради. Тошкентда менежерлар мактабида ўқиганимда АҚШ мутахассислари «узум, олма, нок, қовун-тарвузларнинг дунёда энг ширини Ўзбекистонда экан» дейишган эди.

Котибнинг бу фикрларида жон бор, албатта. Айтишларича, фақат Ўзбекистонда ва Американинг Калифорния штатидагина дунёдаги энг ширин қишмиш етиштирилар экан. Бу олтин, валюта демакдир! Қуёш нурлари мос тушадиган мана шундай алоҳида жойлардагина маҳсулотлар ширин ва мазали бўларкан. Табиатнинг ўзи инъом этган бу бебаҳо имконият қадрига етиш ўрнига ўйламай-нетмай белгиланган нормадан зиёда дори солиш ҳам қонун, ҳам инсонлар олдидаги жиноятдир.

БИРНИКИ—МИНГГА, МИНГНИКИ—ТУМАНГА

Бу ишни асосан сохта деҳқонлар қилаётгани ҳеч кимга сир эмас. Улар эл соғлиғини эмас, балки чўнтакларини қаппайтиришнигина ўйлайдилар, холос. Бунга қатъий чек қўйиш мақсадида бу йил бошқача йўл тутилди. Улар етиштирган маҳсулотлар бозорга олиб келинганидан ва лабораториядан ўтказилгандан кейин эмас, балки дастлабки босқичдаёқ, яъни лаборатория ходимлари деҳқон меҳнат қилаётган дала бошига бориб маҳсулотни текширишдан ўтказмоқдалар. Агар унинг сифати талабга жавоб берсагина, уни тайёрлов идораларига ёки бозорга олиб чиқиб сотишга рухсат берилмоқда. Бу усул ўзини оқлади. Бутун дунёдаги кўпгина магазинларда ва бозорларда полиз ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларида нитрат миқдорини аниқлаб берадиган махсус қоғозлар қўйилган бўлади. Бу қоғозларнинг ранги ўзгаришига қараб харидор қайси маҳсулот маъқул бўлса, ўшани сотиб олади. «Кўкорол» давлат хўжалиги касаба уюшмасининг раиси Абулқосим Абдусаломовнинг айтган сўзлари беихтиёр ёдимга тушди.

— Дори фақат қовун-тарвузни тез етиштиришга ва унинг ҳажми каттароқ бўлишига ёрдам беради, холос. Халқимиз эрта чиққан қовун-тарвузни ема, деб бежиз айтмаган. Мен асли агроном-энтомолог бўлиб ишлаганман. Эсимда, хўжаликка Чиғириқ станциясидан тўққиз тонна бутифос олиб келардик. Уларни идишларга жойлаштириш пайтида баъзилар ҳушларидан кетиб қолишарди. Врачлар юраги энг соғлом одамларни танлаб, ишлатишарди. Шукурлар бўлсинки, ҳозир районимизда юз фоиз биологик усул қўлланилмоқда. Биофабрика муваффақиятли ишлаб турибди. Ҳашоратнинг кушандаси ҳашорат.

— Районда пахта майдонларини кейинги уч йил ичида тўрт минг гектарга қисқартирдик, — деди Қ. Элчибоев. — Хўжаликларнинг деҳқонлари ўзларини эркин сезмоқдалар. Сабзавот ва полиз маҳсулотлари, чорва учун озуқа экинлари кўпаймоқда. Полиз майдонларининг қирқ фоизига қовун экилди. Авваллари юқоридан берилган режа асосида қора тарвуз экардик. Унинг сифати бошқа тарвузларга қараганда яхши эмас эди. Шунинг учун бу йил уни экмадик. Асосан мармар, «Ўзбекистон», «Астрахан» тарвузлари, сариқ пўчоқ, босволди, Америка қовунлари етиштирдик, район прокуратураси қовун-тарвузлар сифатини ошириш борасида изчил иш олиб бормоқда. Прокуратура ташаббуси билан бу масала район партия қўмитаси бюросида уч марта муҳокама этилди. Бир марта район Кенгашида ҳам кўриб чиқдик. Фрунзе номли жамоа хўжалиги, «Кремль», «Гулистон» давлат хўжаликлари раҳбарларининг ҳисоботлари тингланди. Ишдаги нуқсонлари учун «Гулистон», «Кремль» давлат хўжаликлари директорлари ишдан олинди. Қовун-тарвузларни янада кўпайтириш режасини тузяпмиз. Бу йилнинг ўзида 450 гектар ўрнига 560 гектар майдонга қовун-тарвуз экдик. Аммо бизни ўйлантираётган муаммолар ҳам йўқ эмас. Бизда қайта ишлаш корхоналари йўқ. Кўплаб етиштирилган ҳосилни сотишни ташкил қилишда мураккабликлар бор, идиш масаласи ҳам чатоқ. Шартнома тузган ташкилотлар ҳосил айни ғарқ пишган пайтда уни ўз вақтида олиб кетишмайди. Махсус омборхоналаримиз йўқ. Ҳолбуки Тошкент шаҳрида қишлоқ хўжалиги хом ашёсини қайта ишлайдиган корхоналар бор. Уларнинг техника имкониятлари ҳам етарли. Районимизда омборхона қуриб беришса, биз уни сотиб олсак, айни пайтда унда сақланадиган маҳсулотларни бозор ишчиларига сотсак қандай яхши бўларди. Маҳсулотлар айнаб қолмасди. Негаки, ҳозир хўжаликларимиз қурилиш материаллари тақчиллиги туфайли омборхоналар қуриш қийналишяпти. Ўша корхоналар кичик-кичик қайта ишлаш корхоналари қуриб беришса, айни муддао бўларди!

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазири М. И. ИСЛОМОВ шарҳи:

— Кейинги йилларда республикамизнинг ҳамма жойларида қовун-тарвузларга нормадан ортиқча дори солмаслик, уларда нитрат моддасининг кўпайиб кетмаслиги учун иш олиб бориляпти. Минерал ўғитларни фақат экинлар гуллагунга қадар бериш тавсия этилмоқда. Аммо баъзи сохта деҳқонлар кўзи очлик қилиб, уларда нитрат моддасини кўпайтириб юбормоқдалар. Вазирлигимиз бир қатор чора-тадбирлар кўрмоқда. Андижондаги «Савай» давлат хўжалигида шу соҳада республика семинар-кенгаши ўтказилди. Маҳаллий ўғитлардан имкони борича кўпроқ фойдаланиш тавсия этилди. Бу борада бўкалик деҳқонларни намуна қилиб кўрсатиш мумкин. Улар компост — чириндидан унумли фойдаланишяпти.

Тўғри, кўпроқ бозорларда нитрат моддалари нормадан ошиб кетган маҳсулотлар учрайди. Улар уч кун турса айнийди, ўз-ўзидан оқиб кетади. Бозор санитария хизмати ходимлари эса уларни яхши назорат қилмайдилар. Ҳолбуки, назорат кучайтирилса, бунга ҳам қатъий чек қўйган бўлур эдик.

70-йилларда республика Министрлар Совети қовун-тарвузларга азотли ўғитлар ишлатмаслик, уларда нитрат моддасининг нормадан ошиб кетмаслиги ҳақида махсус қарор қабул қилган эди. Олимларнинг фикрига қараганда, чет мамлакатларда бир нарсага амал қилинади: нитратсиз, минерал ўғитлар солинмаган маҳсулотлар минерал ўғит солинган маҳсулотларга нисбатан сал қимматроғига сотилади. Бу хўжаликлар учун ҳам фойдали. Шунингдек, нитратсиз қовун-тарвузлар ва бошқа маҳсулотлар узоқ сақланади. Бу ҳақда олимлар ва деҳқонлар, мутахассислар ва хўжаликларнинг раҳбарлари биргаликда ўйлаб кўришса. Юқорида айтиб ўтилган фикр ва мулоҳазаларни республика сабзаводкорлари ва полизчилари инобатга олсалар, масъулиятни оширсалар, маҳсулотлар сифати ҳам юқори бўлади, аҳолининг эҳтиёжи янада тўлароқ қондирилади. Ана шунда биз озиқ-овқат мўл-кўлчилигига муносиб ҳисса қўшган бўламиз. Бизнинг Қишлоқ хўжалик вазирлигимиз буни доимо ўз диққат эътиборида тутади.

Ҳамид ИКРОМОВ,
«Ўзбекистон овози»нинг махсус мухбири.

ТАҲРИРИЯТДАН:

Қишлоқ хўжалик вазирлигининг бу шарҳига қўшимча қилиб шуни айтмоқчимизки, Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов таъкидлаб ўтганидек, деҳқонларимизга муносиб турмуш шароитини яратиб бериш учун ҳар томонлама имконият ва резервларни қидириш билан бирга, қишлоқ хўжалик соҳасида тартиб-интизом ўрнатиш зарур! Айниқса, бу йилги май-июнь ойларида бўлиб ўтган табиий офат оқибатларини мардонавор енгган деҳқонларимизнинг фидокорона меҳнатини ҳеч нарса билан ўлчаб бўлмайди. Биз аминмизки, республикамизда ернинг тилини биладиган, бир назар ташлаганда унинг ҳолатини айтиб берадиган миришкор деҳқонларимиз бугунги кунда юзлаб-минглаб топилади. Аммо афсуски, минерал ўғитларни турли қинғир йўллар билан ўғирлашлар ва уни полиз экинларига керагидан ортиқ ишлатишлар учрамоқда. Тошкент вилоятининг Бўка райони прокурори Нурали Эргашев шундай таклиф билдирди: «Қонунларимиз ҳали мукаммал эмас. Бу эса айрим ноинсоф шахсларнинг сувдан қуруқ чиқишига имкон бермоқда. Ўзбекистон Республикаси жиноят кодексига меъёридан ортиқ минерал ўғит ишлатган кишиларни қонун йўли билан жазолаш тўғрисида алоҳида модда киритиш лозим. Токи шундай қилганимиздагина бизнинг бутун ишларимиз, саъйи-ҳаракатларимиз чиппакка чиқмайди».

Бунга қўшимча шуки, дори солинган ҳамда дорисиз етиштирилган, яъни экологик тоза маҳсулотларнинг нархлари ўртасида қатъий фарқ бўлиши зарур.

Иккинчидан, Ўзбекистон қовунларининг аввалги шуҳратини тиклашга ҳаракат қилмоғимиз керак. Ахир, қанчадан-қанча яхши навларимиз деярли йўқолиб кетди. Улар орасида кўк гулоби, шакарпалак, Мирзачўл, амирий, ичкизил, оби-новвот, гурбак, олаҳамма, қарикиз, қора гулоби, бешак, нонигўшт, бегзоти, ширинпечак сингари навлар шулар жумласидандир. Хоразм, Самарқанд вилоятлари, Қорақалпоғистонда қанчадан-қанча навлар йўқолиб кетди. Халқимиз кенг тарқалган оқуруғ, кўкча, босволди, қизилуруғ, амирий, чўгари навларини айниқса севарди. Тошкент вилоятида оқуруғ, байтқўрғон, чўгари, босволди, кўкча, қирқма ва бошқа қовун навлари анча машҳур эди. Улар ҳам аста-секин йўқола бошлади. «Бобурнома»да ёзилишича. Бобур Ҳиндистонга сарҳил сабзавот, қовун-тарвуз уруғларини биздан олиб бориб кўпайтирган. Амир Темур энг яхши навлар уруғларини тўплаб, кўпайтиргани ҳам тарихдан яхши маълум. Тошкент вилоятининг Оржоникидзе, Тошкент, Калинин районларида тилими тилни ёрадиган қовун-тарвузлар кўп бўлгучи эди. Улар ҳам аста-секин йўқола бошлади.

Биз биргина Бўка райони мисолида Ўзбекистоннинг ширин-шакар қовунлари шуҳратини тиклаш йўлида олиб борилаётган ишлар ҳақида ҳикоя қилдик. Аммо унда кўтарилган масала бутун республикамиз миришкорларига ҳам дахлдор. Айтайлик ота-боболаримиз асрдан-асрга қовунчиликни деҳқончиликнинг муҳим соҳаси ҳисоблаб, сара уруғларни бизгача етказиб келишгану, эндиликда уларни унутиб юбориш диёнатданми? Бундан бир неча аср илгари яратилган «Зироатнома»да айтилишича, бир палак ичида икки нав ёнма-ён бўлмаслиги керак экан. Уруғни экишнинг ўзига хос халқчил технологияси, агротехникаси мавжуд бўлган. Ҳозир эса фақат кетма-кет суғоришу, минерал ўғитдан бошқа «технология» йўқ ҳисоби. Алмашлаб экишга, айниқса бедазор ўрнига қовун-тарвузлар экишга эътибор пасайиб кетди. Тошкент ва Наманган вилоятлари ва бошқа жойларда аҳолини қовун билан тўла таъминлашнинг иложи бўлмаяпти. Сабаби — оқпалак касаллиги кенг ёйилган. Бунинг устига табиатдаги кескин об-ҳаво ўзгариши, ҳароратнинг бирданига 10—15 даража пасайиб кетиши ҳам бунга таъсир қилмай қолмаяпти. Мана шу каби жиддий муаммолар ҳақида астойдил ўйлаб кўриш пайти келмадимикин? Тўғри, районлаштирилган янги навлар — оққовун-557, оқноввот, оқўрик-1157, асати ва бошқа навлар яратилмоқда. Ҳозир унутилиб кетган навларни тиклаш устида Ўзбекистон сабзавотчилик, полиз экинлари ва картошкачилик олий билимгоҳи олимлари ҳам иш олиб бормоқдалар. Феруз, Зарчўпон, Лаззати, Тўёна, Сайилли, Олтинтепа каби янги навлар истиқболда турибди. Шунингдек, қовун сайиллари, ширинак каби халқ удумларини кенг ёйиш, қовун-тарвуз уруғларини минтақалар бўйича тўғри танлаш, халқимиз етиштирган ва ардоқлаб келаётган энг яхши навларни кўпайтириш тўғрисида жиддий бош қотириш зарур! Республикамиз деҳқонларининг бу ҳақдаги фикрлари қандай? Шу ҳақдаги хат-хабарларингизни кутамиз.

• Ишчи сулолалари ҳақида ҳикоя қиламиз

БОЛҒА ЗАРБИ

УЛЬЯНОВ РАЙОНИДАГИ КАСБИ ҚИШЛОҒИДА ҲУНАРМАНДЧИЛИК АНЪАНАЛАРИ ҚАЙТАДАН ТИКЛАНМОҚДА

Аслини олганда, ушбу қишлоқ азалдан ҳунармандлар, темирчи-косиблар, тикувчи-ю гиламдўзлар маскани бўлиб келган. Қайта қуриш шарофати билан эндиликда бу ерда унутилган миллий ҳунармандчилик анъаналари яна тикланиб, истеъмол бозорини буюмлар билан тўлдиришга хизмат қилмоқда.

Қишлоқда темирчилар сулоласи анчагина. Улар ота-боболари қолдирган ҳунарни давом эттириб келишяпти. Аслида бу ердаги темирчилик тарихи ҳам узоқ-узоқ йилларга бориб тақалади. Айтишларича, илгари Касбида машҳур темирчи усталар кўп бўлган экан. Улар уй-рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш, —отларнинг туёғига тақа ясаш, темирчиликка оид бошқа ишлар билан шуғулланганлар. Қишлоқ аҳли ҳанузгача Ниёзқул бобо, Шоймардон бобо, Усмон бобо ва Маматқул бобо сингари уста косиблар номини фахр билан тилга олишади.

Ҳозирги кунда Касби ва унга ёндош Дўрмон қишлоқларида ўнлаб малакали, ўз касбининг билимдонлари бўлиб етишган кишилар темирчилик ҳунарини эъзозлаб келишмоқда. Очиғи, Ульянов районининг қайси бир гузарига, қишлоғига борманг, темирчилик устахонаси ишлаб турганининг гувоҳи бўласиз.

Мазкур устахоналарда бел, курак, кетмон, ўроқ, качкорд, гулмих, мурват, турли шаклдаги халқа ва бошқа уй-рўзғор буюмлари тайёрланмоқда. Кундалик эҳтиёж учун зарур бундай маҳсулотларни қишлоқ аҳолиси мамнуният билан харид қиляпти.

Албатта, темирдан буюм ясаш, уни бежирим шаклда тайёрлаш осонликча бўлмайди. Уста эртадан кечгача олов қаршисида юзма-юз туриб, моҳирлик билан металлга ишлов беради. Оловдан олинган чўғдек металл ишлов жараёнида тобига етмаса, пухта ишлов берилмаса, тайёрланган буюм сифатли бўлмайди. Буни металл билан кўп йиллар «тиллашган» тажрибали ҳунармандлар яхши билишади.

Ана шундай фидойи касб эгаларидан бири Муқим бобо Алиевдир. У темирчилар сулоласидан бўлиб, бутун умрини шу ишга бағишлаган.

— Эсимни танибманки, темирчилик билан шуғулланаман, — дейди у. — Очиғи, шу касбнинг этагини тутиб адашмаган эканман. Мана, ёшим 93 га яқинлашяпти-ю, лекин ҳамон устахона тушмагур ўзига тортади.

Дарҳақиқат, Муқим бобо умрининг қарийб 80 йилдан кўпроғини устахоналарда ўтказди. Олов билан ҳар куни юзма-юз туриб, металлга ишлов берди, ҳамқишлоқлари учун зарур буюмлар ясади. Иш фаолияти давомида ўғилларини ҳам ҳунарга ўргатди, темирчи шогирдлар тайёрлади. Ҳозир уларнинг кўпчилиги вилоятнинг турли жойларида ишлаб, одамларнинг оғирини енгил қилмоқдалар.

Отахоннинг катта ўғли Юсуф Алиев 88-автомобиль корхонасида темирчилик қилади. Тажрибали устанинг хизматидан автокорхонадаги шофёрларнинг ҳаммаси мамнун. Муқим бобонинг яна бир фарзанди Рамазон ҳам 20 йилдан буён болғани қўлидан туширгани йўқ. У 15 ёшида отасига ёрдамчи бўлиб ишга кирганди. Кейинчалик мустақил дўкон очди. Ёш уста тайёрлаган пишиқ-пухта теша, кафгир, кетмон, ўроқ, арра ва бошқа хўжалик асбобларига вилоятнинг кўпгина районларидан ҳам харидорлар чиқиб қолди. Рамазон ўз касби, сифатли меҳнати билан эл оғзига тушди. Эндиликда унинг ўғиллари ота изидан боришга интиляпти. Умид, Ойбек ва Жамшидлар устахонада тез-тез бўлиб, отасидан турли буюмлар ясаш, металлга ишлов беришни кунт билан ўрганмоқдалар.

— Бозор иқтисодиётига ўтиш кўпчиликни ўйлантириб қўйди, — дейди Р. Муқимов. — Оддийгина металлни топиш амри маҳол бўлиб қолди. Бунинг устига унинг нархи ҳам ошиб кетди. Мутасадди идорадагилар эса «қаердан металл топсанг топу, лекин планни бажар» қабилида иш тутишди. Аксига олиб десангиз, кўмир ҳам етарли эмас. Илгари бир тонна кўмир учун 15 сўм тўлаган бўлсак, ҳозир 90-100 сўмдан тўлашга тўғри келяпти. Темирчининг маоши ҳақида-ку, гапирмаса ҳам бўлади.

Дарвоқе, ўзи оддий, касби олий бўлган темирчилар меҳнатини қадрлаш, уларга амалий ёрдам бериш, ижтимоий аҳволини яхшилаш замон талабига айланмоқда. Зеро, улар умрбоқий ҳунармандчилик анъаналарини давом эттириб, аҳолини зарур истеъмол буюмлари билан таъминлашга муносиб ҳисса қўшиб келаётирлар. Шундай экан, уларнинг кенгроқ фаолият кўрсатиб, ривожланиши учун имконият яратиш зарур.

Аввало, жой масаласини ҳал қилиш керак. Темирчилар ҳанузгача эски, шарти кетиб парти қолган биноларда иш олиб боришади. Бунинг устига технологиянинг ҳам мазаси йўқ. Асосан ҳамма иш қўл билан бажарилади. Иккинчидан, металл, кўмир етказиб беришни муттасил йўлга қўйиш керак. Темирчининг ижтимоий аҳволи, иш ҳақи масалаларини ҳам қайта кўриб чиқмоқ зарур. Бу фақат Қашқадарё вилоятидаги техник-маиший асбоблар ишлаб чиқариш бирлашмасига тегишли бўлмасдан, жумҳурият мутасадди ташкилотлари томонидан ҳал қилиниши лозим бўлган муҳим масаладир.

Менимча, юқоридаги муаммолар жумҳурият кўламида ўз ечимини топса, юртимизда темирчилик касби қайта жонланади, аҳоли эҳтиёжи учун зарур бўлган хўжалик буюмлари тайёрлаш бирмунча кўпаяди.

Ж. ЮСУПОВ,
Қашқадарё вилояти.

Жамоатчи мухбиримиз Ғ. Алиев туширган ушбу суратда Оқдарё ноҳиясидаги «Лола» маиший хизмат кўрсатиш уйи тикув цехининг илғор ишчиси Сафура Довурованн кўриб турибсиз. У 17 йилдан буён шу ерда ишлайди. Ўнлаб шогирдлар тайёрлаб чиқарган. Бугунги кунда илғор тикувчи зиммадаги топшириқларни 120—130 фоиздан бажариб, буюртмачиларга сифатли ва нафис кийим-кечаклар тайёрлаб бераётир.

ҚЎЛИНГИЗ ДАРД КЎРМАСИН

Яқинда фалокат содир бўлиб, Тойлоқдаги марказий шифохонанинг жарроҳлик бўлимида даволандим. Жумабозорлик Ҳасан исмли йигитни оғир аҳволда касалхонага келтиришди. Уни жарроҳлик хонасига олиб кириб кетишди. Шу вақт ичида бир зум ҳам бемор йигит кўз ўнгимдан кетмади. Чунки мен онаман. Ҳасан ҳам менга ўхшаган онаизорнинг фарзанди.

Ниҳоят, жарроҳлик хонаси эшигида шифокор Абдужаббор Жалилов кўринди.

— Хавотир олманг, ҳадемай у оёққа туриб кетади, — дея кўнглимга далда берди Абдужаббор.

Кўзларимга ёш қуюлди. Бундан уч йил илгари ҳам у менинг кўнглимга шундай таскин бериб, 13 ёшли қизимни ҳаётга қайтарганди.

Малакали шифокор Абдужаббор Жалилов қизимдаги касалликни жарроҳлик усулисиз, муолажа билан тузатди.

Моҳир жарроҳ Абдужаббор Жалилов неча-неча шикаста дилларга қувонч улашади, беморларни қайноқ ҳаётга қайтаради.

Ҳ. ОДИНАЕВА,
қаҳрамон она.

Биз учун қадрли ва азиз сиймо

НАЗМ ОСМОНИ САРДОРИ

Ҳазрати Навоий бобомиз барча туркигўй халқларнинг ҳилпираб турган туғи, пийри комили, тарихи билан тилининг теран томири, беназир устоди. Шунинг учун ҳам ақли расо, қўлига қалам ушлаб ёзишни ният қилган ҳар бир туркигўй шоир борки, у буюк Навоийнинг руҳи-покига сажда қилади, ундан мадад тилайди. Хуллас бизнинг тавоф қиладиган Маккаю Мукаррамамиз ҳам, сажда қиладиган қиблагоҳимиз ҳам Алишер Навоий, унинг бой меросидир.

Биз бу буюк бобомизнинг бой меросига қанчалик чуқурроқ назар солсак, шунчалик ўзимизни, ўзлигимизни таний бошлаймиз. Алишер Навоийни билмай туриб, дунё адабиётининг дурдоналаридан баҳраманд бўлишни орзу қилиш хато. Навоийни ўқиш, уни ўрганиш — асрлардан асрларга ўтадиган, авлодлардан авлодларга мерос қоладиган бир улкан руҳий бойликдирким, бу бойлик донолик уммонининг тугалмас тўлқини, назм осмонининг адаштирмас Темирқозиқ юлдузидир. Агар Навоий менгзаган йўлдан жиндай адашсак, туркигўй халқларнинг аҳволи забун бўлиши турган гап. Шунинг учун ҳам биз ул зоти олийдан умрбод қарздормиз.

Ул зотнинг ақл бовар қилмайдиган даражадаги истеъдодини ҳисобга олмаганимизда ҳам туркий тил туғини баланд кўтариб, шу тилда бой ижодий мерос қолдириб, туркий тил обрўсини жаҳоншумул чўққига кўтарганининг ўзи — биз учун бебаҳо ҳазинадир. Шу туфайли биз жаҳон адабиёти ва маданияти тўридан шарафли ўрин олишга муяссар бўлдик. Адабиётларимиз суянадиган азим тоғи ҳам, куч оладиган муқаддас замини ҳам ул зотдир. Биз теранга тушсак ҳам, осмонга парвоз қилсак ҳам ул зоти покка бориб тақаламиз. Биз бенаволарнинг бошимизни буюк подшолар ҳам, хонлар ҳам бириктира олмаганлар. Ниҳоятда оғир бу вазифа Алишер Навоий ҳазратларининг зиммасида, фақат у кишининг қўлидан келади бу оғир иш. Шунинг учун ҳам ул ҳазратнинг ижодини туркий халқлар тилида равон таржима қилиб, равон сўзлатиш бизнинг зиммамиздадир.

Совет ҳукумати барпо бўлгунга қадар, ҳали чиғатой тили мавжуд кезларида Навоий ижодини, унинг асарларини баъзи саводхонлар биларди, оқинлар эса Навоий достонларининг мазмунини йиғинларда, тўйларда халққа ҳикоя қилиб берардилар. «Лайли ва Мажнун», «Фарҳод ва Ширин» достонлари қозоқларнинг «Қиз Жибек», «Қўзи-кўрпеш — Баён сулув» каби ошиқона достонлари билан ёнма-ён ўқиларди. Аммо, минг афсуслар бўлсинким кейинчалик орфографияларимиз ўзгариб кетиб, борди-келдиларимиз сийраклашиб қолган кезларда Навоийни ўқиш, унинг ижодини таржима қилиш ишлари қарийб тўхтаб қолди. Бу ҳам юқорида айтганимиздай, умр кечирганимиз етмиш йил шарофати туфайли бўлди. 1948-йили чиққан шеърлар тўпламидан сўнг, мана, 1989 йили «Садди Искандарий» достони таржима қилиниб ёруғ кўрди. Биз ҳатто Шарқ адабиёти ва маданиятига тескари қарайдиган бўлиб қолдик. Мактабларда, олий ўқув юртларида Навоийларнинг номлари тилга ҳам олинмади. Бунинг эвазига Ғарб адабиётини сув каби симирдик.

Албатта, билган яхши. Бироқ, ўз адабиёти илдизларидан баҳра ололмаган адабиётнинг косаси оқарармикин? Агар биз ҳозирги шеъриятимизнинг қадим шеъриятимизга нисбатан анчагина заифлашиб кетганини тан оладиган бўлсак, бунинг бош сабабларидан бири — Алишер Навоий каби бобокалонларимизнинг ижодий меросидан бебаҳра қолганимиздан деб билишимиз керак. Яъни, қозоқча қилиб айтганимизда она сутига тўймаганимиздан, ўз баҳри муҳитимиз турганида бошқаларнинг кўлчасида сузишга иштиёқмандлигимиздан, деб билмоғимиз керак. Бундай ҳаракатни фақат бефаросатлик дейиш мумкин, холос. Келажакда бу ҳол давом этмаслиги учун мен умумтуркий адабиётлар дарслигини тузиш ва уни барча туркигўй халқларга дарслик сифатида ўқитилиши мақсадга мувофиқдир, деган таклифни киритмоқчиман. Бу саъй-ҳаракат бизнинг бошимизни бириктирадиган қудрат манбаи бўлишига имоним комил. Ўн йиллик мактабни битириб чиққан бола Низомийни, Навоийни, Абайни, Шокаримни, Машрабни, Огаҳийни, Тўқтағулни, Бердақни, Маҳтумқулини, Абдулла Тўқайни, Оқмуллани, Билол Нозимни билмаса, бундай ўқувчидан нимани умид қилса бўлади?

Насипбек АЙТОВ,
Қозоғистон Ёзувчилар уюшмаси мукофоти совриндори.

Ҳозир биз бир-биримизни ўқиёлмай қолдик. Сабаби — орфографияларимизнинг бошқа-бошқалиги,

Яна Навоий бобомиздан эшитайлик:
Йўқ сонда пинҳонки, сен анда гум,
Жаҳолатдин аммо ишинг уштилум.

Арвоҳгинангдан айланай бобом, бизларнинг бугунги танг аҳволимизни XV асрдаёқ башорат қилиб кетибди. Эсингни йиғиб, этагингни ёпмасанг, бирлигингни, халқлигингни ўйламасанг, ўзлигингни ўйламасанг, келажагингга маймунлар йиғлайди, деяётгани йўқмикан? Мана бу — Навоийнинг донолиги, мана бу — Навоийнинг даҳоси! У ҳар он, ҳар соатда юрар йўлимизни, қилар ишимизни кўрсатиб тургандай. Унинг руҳи поки мангу биз билан, ул зотнинг руҳи поки қилаётган ишимизга, ёзаётган ёзмишимизга назар ташлаб тургандай. Баъзан биз пинакка кетсак, у кишининг руҳи пинакка кетмайди, ҳамиша уйғоқ. Чунки у пийр, у даҳо, у ҳазрат! Ул зотга кўёшга тавоф қилгандай тавоф қилишимиз керак.

Мен ул зотнинг барча асарлари номларини айтиб, ақл бовар қилмайдиган бадииятини кичик бир мақоламда таърифу тавсиф қилолмайман, албатта.

Навоий ҳазратининг барча асарларини жаҳон халқлари тилига, жумладан, қардошлар тилига таржима қилиш — буюк шоирни тарғиб қилиш учунгина эмас, бу — руҳий заруратдир. Даҳо шоирнинг теран фалсафасини, тўлғонишларини, покиза туйғуларини, нафосатини таржимада ўз аслидай бера билишнинг ўзи бўлмайди. Бу осон гап эмас. Навоий ўзидан илгари ўтган Фирдавсий, Низомий, Жомий ва бошқа шоирлар билан ўзича беллашиб, улар айта олмаган гапларни айта олган, улар ета олмаган чўққиларни забт этган буюк шоир. Алишер Навоийни ўгиришни ният қилган мутаржим, аввало ул зотнинг мана шу жиҳатларини эсдан чиқармаслиги керак.

Навоийни дуч келган таржимонга ишониб топшириб бўлмайди. Айниқса, 1970 йили чоп этилган русча ўн жилдликни олиб қарайлик. Бу нашр ана шундай шошма-шошарликнинг маҳсули бўлиб қолганлигининг гувоҳи бўлиб турибмиз. Навоийни фақат асл нусхадан таржима қилиш керак. Навоий асарлари ҳар қандай таржимонларга ҳам ўз ҳуфясини ошкор қилавермайди. Ҳазратнинг асарларини ўгириш учун мутаржим унинг шеърияти руҳига кира билиши, унинг нафосатини нозик ҳис қилиши, Навоий яшаган давр тарихини, ўша пайтдаги ижтимоий-сиёсий ҳаётни яхши ўрганиши, ўша давр халқ удуми, урф-одатларини ўзига сингдириши лозим. Буларни билмай туриб, ул зотни таржима қиламан дейиш — басир одамнинг ўрмонга кириши билан баробардир. Таваккал қилиб таржимага бел боғлаган мутаржим ўзини унутиши керак. Ўзини бир сония буюк Навоийнинг ўрнига қўйиб, навоийёна куйлашинг, навоийёна тўлғонишингга тўғри келади. Борди-ю бундай қилиш қўлдан келмаса, яхшиси, қўлга қалам олмаган маъқул!

Мир Алишер қолдирган хазинани тугал таржима қилиш учун бир одамнинг умри камлик қилади. Бу авлоддан-авлодга мерос сифатида ўтадиган муқаддас вазифа. Фақат «Садди Искандарий»ни ўгириш учун менга уч йил керак бўлди. Агар шу йўсин ҳаракат қилсам «Хамса»ни ўгиришим учун ўн беш йил керак бўлар экан... Агар бу ишнинг уддасидан чиқа олсам, мен буюк бобом олдидаги фарзандлик бурчимни ҳалол адо қилган бўлар эдим. Албатта бу борада менга навоийшуносларнинг катта кўмаги керак бўлади. Баъзи дўстларим мендан: «Нега сен «Ҳамса»ни бошидан эмас, охиридан бошладинг?» деб сўрашади. Бунинг сабаби бор. «Садди Искандарий» «Хамса»даги сўнгги достон. Аввало, бу бешта достон ичидаги энг кўркам, энг етук достон ҳисобланади. Шунинг учун мен ишни энг қийнидан бошлагим келди. Бу достон бизга ақл, кенгаш беради, йўл кўрсатади, деб ўйладим. 1986 йилда Олмаотада юз берган тўполон кезларида «Садди Искандарий»дан баъзи боблари вақтли матбуотда эълон қилиниб турди. Буни қарангки, ўша пайтлардаёқ «халқни қанақа подшо бошқариши мумкин?» деган саволга ҳазрати Навоий жавоб бериб кетган эканлар. Қозоқ халқи ўша синовли кезларда Навоий бобосининг даҳосига тағин бир бор иймон келтирди. Қисқаси, ўша пайтларда ўзимиз юрак ютиб айтолмайдиган дадил гапларни Навоий бобомиз тап тортмай айтди. Мен шунинг учун бу достонни биринчи бўлиб ўгирдим ва улуғ Навоий беш аср қаъридан лаббай деб бизга ёрдамга келди. Бундан кейин ҳам келишларига иймоним комил.

Навоийни ўрганиш фақат навоийшуносларнинг иши бўлибгина қолмай, умумбашарнинг иши ҳамдир. Ундан ҳамма ўрганиши керак. Ул зотнинг айтган гапларини амалга ошириш ҳаммамиз учун ҳам фарз, ҳам қарз. Айниқса, эл бошқариб, халққа раҳбарлик қилиб ўтирган оғаларимиз «Садди Искандарий»ни қўли теккан кезларида, мутолаа қилиб, Навоий сирларидан воқиф бўлсалар, унинг ўгитларига қулоқ оссалар, иншоолло, ҳақиқат йўлидан адашмайдилар,

Алишер Навоий — умумбашар шоири. У бутун турк элининг, қолаверса, Осиёнинг фахри, ифтихори. Туркигўйлар Алишер Навоийдек фарзандлари борлиги учун ҳам ўзларини бахтли санайдилар. Шундай даҳо бобомнинг керагига яраб, унинг таржимони деб тан олинганим учун мен ҳам бахтиёрман. Қўлимга қалам олиб, муқаддас китоби саҳифаларини варақлаганим сайин ул зоти покнинг руҳларига астойдил сиғинаман: илоҳа мададкор бўлғай!

Ҳаммамизга ҳам буюк бобокалонимизнинг руҳи ёр бўлсин, бовурлар!

ЖУРНАЛИСТ НОМИНИ УЛУҒЛАБ

Жиззах район ижроия қўмитаси Охунбобоев номли қишлоқ кенгашининг райондаги 1-мактабга таниқли журналист Аҳмад Исмоилов номини бериш тўғрисидаги қарорини тасдиқлади.

Янги ўқув йили арафасида ўрта мактабда ҳақиқий байрам шодиёналари бўлиб ўтди. Ушбу маросимга республикамизнинг мустақилликка эришилганлиги ҳақидаги хушхабар ҳам уланиб кетди. Бундай мароқни онларнинг жозибаси ҳар кимнинг ҳам қалбини тўлқинлантириши аниқ.

Ана шулар муносабати билан мактабда ўтказилган митингда Аҳмад Исмоиловнинг ҳамқишлоқлари, ҳамкасб тенгдошлари ва дўстлари, билим даргоҳининг кенг жамоаси иштирок этди.

Вилоят фахрийлар кенгашининг раиси Зокир Санақулов, ўзининг ярим асрлик умрини халқ таълимига бағишлаган фахрий маорифчи И. Қурбонов ҳамда ўқитувчилар сўзга чиқиб, журналист Аҳмад Исмоиловнинг намунали ишлари, мазмунли ҳаёт йўли ҳақида гапириб беришди. Учрашув ёшларда катта таассурот қолдирди.

Б. САТТОРОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

● Яйловда.

Е. БОТИРОВ олган сурат.

● Спорт

ДАСТЛАБКИ УЧРАШУВЛАР

● СССР КУБОГИ учун 1/16 финал учрашувида қатнашаётган жамоалар ўртасида дастлабки ўйинлар бўлиб ўтди. «Тилигул» ва «Помир» учрашувида 0:1, Барнаул ва Москва динамочилари учрашувида 1:1 ҳисоби қайд этилди.

ҒОЛИБЛАР САФИДА

● УКРАИНА пойтахтида ўсмирлар ўртасида ўтказилган теннис бўйича мамлакат биринчилиги мухлисларда яхши таассурот қолдирди. Муносиб ўринбосарлар камол топаётгани кўзга ташланди. Ғолиблик учун курашганлар орасида тошкентлик С. Ғаниев ҳам муваффақият қозонди.

ИМКОНИЯТНИ БОЙ БЕРИБ

● БИРИНЧИ ЛИГА футбол жамоалари навбатдаги учрашувларни ўтказишди. Фарғона водийси футболчилари сафар учрашувларида яна сусткашликка йўл қўйишди. Улар тўрттадан очко йўқотиб, мавқеларини бўшаштирдилар. Фарғонанинг «Нефтяник» футболчилари иккинчи учрашувни «Геолог» майдонида ўтказиб, дарвозаларидан битта тўп ўтказиб юборишган бўлса, Наманган навбаҳорчилари «Уралмаш» жамоасининг меҳмони бўлиб, учрашувни 2:3 ҳисобида якунлашди. Ҳар иккала жамоамиз 28 тадан очко билан 10—11 ўринларни эгаллаб туришибди.

● Шатранж оламида

МАҲОРАТ ВА ШИЖОАТ

Бельгия пойтахти Брюсселда бўлиб ўтган тож талабгорлари ўртасидаги чорак финал ўйинлар жаҳон миқёсидаги спорт воқеаларининг энг эътиборлиси қаторида қайта-қайта тилга олиниб турди.

Баҳсларда жами 8 нафар тож талабгори иштирок этиб, уларнинг тўрттаси совет вакиллари бўлгани бу борада нуфуз бизнинг мамлакатимиз томонида эканлигидан далолат беради. Охири шатранж фармонбардори Гарри Каспаровни нишонга олувчи тож талабгорларининг навбатдаги босқичга кўтарилиш йўлидаги саъйи ҳаракатлари шиддатли бўлди.

Ташланган қуръага биноан иштирокчиларнинг шубҳасиз энг бообрўси 3 карра жаҳон чемпиони А. Карпов ёши йигирмалар атрофидаги ҳиндистонлик В. Анандга қарши дона сурди. Ёш гроссмейстер дастлабки уч учрашувда забардаст харифига ён бермаганлиги, боз устига яқингинада бўлиб ўтган халқаро турнирнинг дастлабки кунիёқ А. Карповни маҳв этганлигини назарда тутиб, унинг ҳамюрти билан боғлиқ бўлган бир воқеа ёдимга тушди.

Йигирманчи йилларнинг охири, ўтизинчи йилларнинг бошларида шахмат оламида номаълум бир шахснинг номи ногоҳ достон бўла бошлабди. У Капабланка, Алехин, Флор сингари шахмат юлдузлари янглиғ нур соча бошлаганди. У ўз хожаси билан Ҳиндистондан Лондонга хизмат юзасидан вақтинча кўчиб келган Султонхон эди. Баъзи сабабларга кўра унинг номи кўп ўтмай шахмат оламидан ғойиб бўлади. Шарт-шароитлари етарли бўлганда Султонхон балки тож учун курашган бўлармиди...

Мана орадан ярим аср ўтгач, шахмат ватани бўлмиш Ҳиндистон вакили Султонхоннинг ҳақиқий издоши пайдо бўлди.

Тўртинчи учрашувни бой бериб қўйган Ананд даҳшатли рақибига бўш келмади. Навбатдаги бешинчи партиянинг бошидан охиригача унинг устунлигида давом этди. Аммо ҳал қилувчи пайтда чамаси унга асаблари панд бериб қўйди: ғалабага олиб борувчи йўлдан адашиб, рақибига имкониятларини тахминан тенглаштиришга йўл қўйди. Ўйин кечиктирилди. Олтинчи учрашувда қора доналарни сурган Ананд олти соатлик қизғин олишувдан сўнг ўйинни қўли баландроқ ҳолда кечиктирди. Бу икки учрашув давом эттирилган куни олдингиси дуранг билан тугаган бўлса, иккинчисида жаҳон экс-чемпиони мағлубиятини тан олди. Ҳисоб тенглашди — 3:3. Еттинчи учрашув нисбатан осойишта ўтиб, битим тузиш билан ниҳоясига етди. Бинобарин, якунловчи баҳс олдидан имкониятлар тенглашган, бироқ охирги партияда оқ доналар А. Карповнинг ҳукмида қолган эди.

Аввало муайян афзаллик ато этувчи бу омил, қолаверса, чорак аср давомида тўпланган ва такомиллашган тажриба Анатолий Карповга ҳал қилувчи бу курашни қай йўсинда олиб бориш имконини яратди. У ортиқча эҳтиёткорликка ҳам, бесабаб қалтисликларга ҳам чек қўйиб борди. Жўшқин табиатли ёш ҳинд шахматчиси 32 юришдаёқ «тўрга» илинди — Анатолий Карпов 4,5:3,5 ҳисобида устун келиб, ярим финал матчига йўлланма олди. Карповдек шахматчига шундай ҳисоби билан бой бериш Ананд учун зўр мағлубият демаса ҳам бўлади.

Бундан беш-олти йил муқаддам Индира Ганди совриниучун Ҳиндистоннинг энг йирик шаҳри Калькуттада ўтказилган улкан халқаро турнирда ғолиб чиққан биринчи ўзбек гроссмейстери Г. Аъзамов камина билан суҳбатда жуда ёш харифи Ананд ҳақида илиқ сўзлаб, келажаги порлоқ эканлигини каромат қилган эди. Дарҳақиқат, Ананд ёшлар ўртасида икки бор жаҳон чемпиони бўлди. Катталар орасида ҳам бу йўлда ҳали ҳамма имкониятларга эга.

Дарвоқе, ярим финалга биринчи йўлланма тақдири бошқача матчда, швейцариялик Виктор Корчной билан голландиялик Ян Тимман баҳсида ҳал бўлган эди. Еттинчи ўйинни дуранг қилиб муддатидан олдин баҳсда ғолиб чиққан голландиялик гроссмейстер: «Жуда чарчадим...» деб эътироф этди. Ҳа, кейинги 30 йил мобайнида шахмат тожи учун Корчнойни енгиш осон бўлмади. Олтмиш ёшида ҳам тахт сари интилиш ҳар кимга ҳам насиб бўлавермайди.

Номи хорижий юртларда ҳам машҳурлик касб эта бошлаган даврларда англиялик Найжел Шорт ҳали ўн ёшга ҳам тўлмаган эди. Уни сардорлар қаторига ўтиши хусусида қатъий фикр-мулоҳазалар билдирилиб, ҳатто кафолат берадиганлар ҳам пайдо бўлган эди. Йилдан йилга истеъдоди камол топа бошлаган Найжел 15—16 ёшларидаёқ жуда машҳур бўлиб кетди. Назарий ҳамда амалий жиҳатдан ўзини тутиб олган англиялик шахматчи бу галги баҳсдан ҳам руҳан бақувватлик сифатларини намоён қилди. Рақибига келганда у ҳам айниқса, кейинги йилларда катта шуҳрат топган шахматчи эди. Минсклик ёш гроссмейстер Борис Гельфанд ҳақида гапираркан Г. Каспаров уни ўзининг харифларидан бири сифатида таърифлаган эди. Худди шу фикр Шорт—Гельфанд баҳсининг дастлабки учрашувидаёқ тасдиқдан ўтгандай бўлди. Ҳа, Гельфанд 24 юришдаёқ машҳур рақибини «таслимман» дейишга мажбур этди. Бўлмаса у қора доналар билан ўйнаган эди. Аммо бу узоққа чўзилмади.

Орадан кўп ўтмай, икки ғалабани қўлга киритган Шорт олдинга ўтиб олди. Хуллас, якунловчи 8-учрашув арафасида ҳисоб англиялик фойдасига 4:3 эди. Бинобарин, уни дуранг ҳам қаноатлантирса, Гельфандга фақат ғалаба зарур эди. Шу ҳолдагина у баҳсни давом эттириши мумкин бўларди.

Юксак билимдонлар баҳсини ҳал қилган нарса руҳий ҳолатлару асабларни қай даражада жиловлай билиш омиллари ҳал қилди. Истеъдодли ҳарифини 5:3 ҳисобида маҳв этган Шорт кейинги босқич мусобақаларига бериладиган учинчи йўлланма соҳиби бўлди.

Хўш, тўртинчи йўлланмачи? Москвалик Артур Юсупов билан львовлик Василий Иванчук қўлга киритган муваффақиятлар айниқса, кейинги йилларда мухлису мутахассисларни ҳайратга солиб турди. Артур Юсупов бир неча йилдан бери тож учун фаол курашиб бораётган бўлса, ҳали жуда ёш Василий яқингинада бўлиб ўтган шатранж юлдузлари иштирокидаги тарихда энг юксак даражали халқаро анжуманда тождору талабгорларни ортда қолдириб ва ҳатто биринчи куниёқ Каспаровни енгиб, маҳобатли совриндор бўлган эди.

Ўзларининг бетакрор салоҳиятларини ишга солган бу икки гроссмейстернинг баҳсида гоҳ у томон, гоҳ бу томоннинг қўли баланд келиб турди. Жаҳон чемпиони Иванчук имкониятларининг юқорироқ баҳоланганлиги 8-ўйин олдидан ифодасини топганлигига кўпчилик ишониб турарди: ҳисоб унинг фойдасига 4:3 эдида! Лекин шу ҳолатда ҳам Юсуповнинг ғалабасига умид боғлаганлар йўқ эмас эди.

Саккизинчи партия қизғин ва кескин курашлар оқибатида Юсуповнинг ғалабаси билан тугаб, ҳисоб тенглашиб қолди — 4:4. Бинобарин, ягона шу матчда мусобақа низомининг бир моддасига мурожаат этишга тўғри келиб қолди. Энди улар ўртасида қисқартирилган вақт белгилаш тартиби билан яна икки партия ўйналди. Шундан биринчисини ютиб, иккинчисини дуранг қилган А. Юсупов тўртинчи, яъни охирги йўлланмани қўлга киритди.

Шундай қилиб ярим финал учрашувларида Карпов Шорт билан Юсупов — Тимман билан дона сурадиган бўлишди.

Мамажон МУҲИДДИНОВ
халқаро ҳакам.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ ДОРИЛФУНУНИ

1991-1992 ўқув йили учун

КЕЧКИ-СИРТҚИ БЎЛИМЛАРГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимига халқ хўжалигининг барча тармоқларида ишлаётган ўрта маълумотли илғор ишчилар, колхозчилар ва СССР Қуролли Кучлари сафида ҳарбий хизматларини ўтаб бўлганлар қабул қилинади. Ишчи ва колхозчиларнинг умумий меҳнат стажи ўрта мактабни битиргандан кейин камида икки йил, шундан охирги бир йили йўлланма берган ташкилотда узлуксиз бўлиш керак (шогирдлик стажи бунга кирмайди).

Ҳисоб ва контроль билан банд бўлган хизматчилар бош ҳисобчилар ва уларнинг ёрдамчилари, ҳисобчи ва контроль ревизия бўлинмалари раҳбарлари ва ёрдамчилари, ҳисобчи экспертлар, бош ҳисобчи-экспертлар, иқтисодчилар, ҳисобчи-ревизорлар, бош ҳисобчилар, бош кассирлар-ҳисобчилар, кассирлар, калькуляторчилар, табельчилар, таксировчилар, учётчиклар, бош контролёрлар, ревизорлар ва уларнинг ёрдамчилари, катта контролёр-ревизорлар, бош ревизор-инспекторлар, ревизор-инспекторлар ўзларининг соҳалари бўйича камида икки йил меҳнат стажига эга бўлишлари керак.

Кундузги ўрта мактабни 1990—1991 йилда битирганлар бундан ташқари хизматчилар, муассаса ходимлари ҳам иш стажидан қатъи назар тайёрлов бўлимига қабул қилинмайди.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар билан математика, география ва чет тилидан суҳбат ўтказилади.

Тайёрлов бўлимига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар топширилади: ректор номига ариза иш жойидан ёки хизмат қилган жойидан йўлланма, ўрта маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), меҳнат дафтарчасидан кўчирма (тасдиқланган), 0,86/У шаклидаги тиббий маълумотнома, бош кийимсиз тушилган (3х4 см) дона фотосурат.

Паспорт, ҳарбий билет шахсан кўрсатилади.
Ҳужжатлар 25 сентябргача қабул қилинади.
Ўқиш муддати 10 ой.
Машғулотлар 1 октябрдан бошланади.

Мурожаат учун манзилгоҳ: Тошкент шаҳри—63, Олмазор кўчаси, 183-уй. ТДИД.

НОГИРОНЛАР-АМПУТАНТЛАР ЎРТАСИДА

«ЖАҲОН КУБОГИ—91» МУСОБАҚАЛАРИ ЎТКАЗИЛАДИ

Бундай мусобақа Совет Иттифоқида биринчи марта ўтказилмоқда. Жаҳон кубоги ўйинларини ўтказиш учун Ўзбекистон пойтахти — Тошкент шаҳри танлаб олингани бежиз эмас.

БУ ЕРДА 11 ОКТЯБРДАН 20 ОКТЯБРГАЧА

«Жаҳон кубоги — 91» ўйинлари ўтказилади

Ўтган йили АҚШда бу фаҳрий кубокни қўлга киритган Тошкентнинг «Матонат» спорт-соғломлаштириш клуби командаси ана шу турнирни ўтказиш ташаббускори ва ташкилотчиси бўлиб майдонга чиқди.

Тошкентда СССР, АҚШ, Англия, Бразилия, Норвегия, Гватемала, Германия, Канада, Сальвадор Чехословакиянинг миллий терма командалари тўпланади.

«Жаҳон кубоги —91» ўйинларини ўтказиш — бу оддий спорт тадбири эмас. У инсонпарварлик ва меҳр-шафқат, бахтсизликка учраган кишиларга нисбатан меҳр-оқибатдан далолатдир.

Халқаро турнирга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш катта маблағни талаб этади. Хўжалик ҳисобидаги «Содружество» ташаббускорлар маркази ва «Сарбон» Ўзбекистон реклама агентлиги ногиронлар ампутантлар ўртасида футбол бўйича «Жаҳон кубоги-91» ўйинларини ўтказиш учун ҳайрия фондини таъсис этдилар.

Биз Сизларни ногиронларга меҳр-шафқат ва меҳрибонлик катта байрамининг ҳомийси бўлишга таклиф этамиз, чунки меҳр-оқибатлилик ҳамма вақт халқимизнинг яхши анъанаси бўлиб келган.

Кўмак беришга ажратилган маблағларни Тошкент шаҳар Фрунзе район агросаноат банкидаги 000700485 ҳисоб счётига, «Матонат» ногиронлар спорт клубининг «Жасур-Сарбон» ҳайрия фонди реквизити МФО 734202 га ўтказишларингизни сўраймиз.

МЕҲР-ШАФҚАТ БАЖО КЕЛТИРИШГА ШОШИЛИНГ!

1991 ЙИЛ 12—13 СЕНТЯБРДА
Урганч шаҳрида

ОГАҲИЙ НОМЛИ ВИЛОЯТ ТЕАТРИ БИНОСИДА ОРТИҚЧА ХАЛҚ ИСТЕМОЛ МОЛЛАРИ УЛГУРЖИ САВДОСИ БЎЙИЧА

ЖУМҲУРИЯТ ЯРМАРКАСИ ЎТКАЗИЛАДИ

Улғуржи ва чакана савдо ташкилотлари, саноат корхоналари ва кооперативларнинг вакилларини ярмарка ишида қатнашишга таклиф этамиз.

Ярмарка қатнашчиларининг келиши — 10—11 сентябрда кутилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси савдо вазирлиги.

Ўзбекистон матлубот жамияти. «УЗПОСРЕДТОРГ».

Ўрта Осиё давлат газ саноати илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш илмгоҳи жамоаси шу илмгоҳнинг нефть ва газ қудуқларини ҳамда газ йиғиш шохобчаларини ишлатиш бўлимининг катта илмий ходими М. Т. Мирзаевга отаси

Тошпўлат МИРЗАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги» ойномаси таҳририятининг жамоаси таҳририят бўлим муҳаррири М. Муродовга отаси

Самад ҲАСАНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент молия олий билимгоҳи раҳбарияти ва сиёсий иқтисод кафедраси жамоаси шу кафедранинг докторанти доцент С. Меҳмоновга онаси

Раҳимахон ШОКИРХОН қизининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбекнефть» ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси бирлашма Бош директори А. Н. Норматовга онаси

Лазокатхон НОРМАТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Я. ТУХТАЕВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, 32-53-20; партия турмуши, советлар ҳаёти, назария ва мафкура — 33-36-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, 32-54-18; саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; деҳқончилик саноати — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; иқтисодиёт ва ҳаёт — 33-12-16, 32-57-20; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт, санъат, тил ва публицистика — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.

УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12 Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-89.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» («ГОЛОС УЗБЕКИСТАНА») Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 5984.
Босишга топшириш вақти — 21.00.
Босишга топширилди—24.00.
№ 173.